

ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Partners:

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έργο Νο 2022-1-PL01-KA220-ADU-000087417
Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που
διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν
αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού
Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση
και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

IntCultAE ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Agreement № 2022-1-PL01-KA220-ADU-000087417

Συγγραφείς

Magdalena Matusiak-Rojek, University of Lodz, Πολωνία

Agnieszka Krawczyk, University of Lodz, Πολωνία

Με τη συνεργασία

Guilherme Bastos, AidLearn, Πορτογαλία

Giovanna Imbesi, EURO-NET, Ιταλία

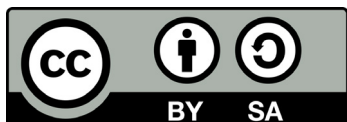
Christina Tampouratzi, AXIA, Ελλάδα

Waqas Ahmed, Erasmus ME, Γερμανία

Γραφιστικά

Carlota Flieg, AidLearn, Πορτογαλία

Αυτό το πλαίσιο IntCultAE είναι δωρεάν για να το κατεβάσετε!

Το IntCult Framework © 2025 από τη Σύμπραξη του Έργου IntCultAE διατίθεται με άδεια Creative Commons Attribution 4.0 International. Για να δείτε ένα αντίγραφο αυτής της άδειας, επισκεφθείτε τη διεύθυνση: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Πίνακας περιεχομένων

Γλωσσάριο	4
Εισαγωγή	5
IntCultAE Πλαίσιο Ικανοτήτων	7
Παραλλαγές Μαθήματος	18
Διδακτικές-Μαθησιακές Μέθοδοι και Τεχνικές	19
IntCultAE Εκπαιδευτικές Ενότητες	24
Ενότητα 1: Πολιτισμός και Εμείς	24
Ενότητα 2: Μετανάστευση	29
Ενότητα 3: Διαπολιτισμικές Ικανότητες στην Εκπαίδευση	39
Βιβλιογραφία	44

Γλωσσάριο

Πολιτισμική αφομοίωση (Enculturation) είναι η διαδικασία πολιτισμικής εσωτερίκευσης κατά την οποία ένα άτομο γίνεται μέρος και φορέας της κουλτούρας στην οποία μεγαλώνει.

Επιπολιτισμός (Acculturation) είναι η προσαρμογή ενός ατόμου σε έναν πολιτισμό διαφορετικό από αυτόν στον οποίο μεγάλωσε, αποκτώντας νέα πρότυπα συμπεριφοράς και εγκαταλείποντας τα δικά του.

Πολιτισμική προσαρμογή (Inculturation), από την άλλη πλευρά, είναι η διαδικασία ενσωμάτωσης ενός στοιχείου (π.χ. της Εκκλησίας) στον πολιτισμό ενός συγκεκριμένου περιβάλλοντος.

Εισαγωγή

Ο κύριος στόχος του IntCultAE είναι να προωθήσει την κατανόηση και ανταπόκριση στην πολιτιστική πολυμορφία, τον διαπολιτισμικό διάλογο και τις δημοκρατικές αξίες. Η πιο σχετική προτεραιότητά μας – η βελτίωση των ικανοτήτων των εκπαιδευτών και του λοιπού προσωπικού εκπαίδευσης ενηλίκων – καθοδηγεί τις προσπάθειές μας ώστε να συμβάλουμε σε αυτόν τον στόχο αυξάνοντας τις διαπολιτισμικές ικανότητες των εκπαιδευτών ενηλίκων.

Αυτός ο σκοπός αποτελείται από τέσσερις στόχους.

- 1) Επιτυχής καλλιέργεια της στάσης των εκπαιδευτών ενηλίκων και των μαθητών για σεβασμό για άλλους πολιτισμούς, εξωστρέφεια, ανοχή στην ασάφεια,
- 2) την ενίσχυση της επίγνωσης και της ευαισθησίας σχετικά με τις δικές τους πολιτιστικές παραδοχές και των άλλων και πώς αυτές επηρεάζουν τις κρίσεις τους κατά τις διαπολιτισμικές σχέσεις,
- 3) την επιτυχή προώθηση της πολιτιστικής γνώσης που σχετίζεται με το περιεχόμενο και τη διαδικασία,
- 4) να ενισχύσουν με επιτυχία τις διαπολιτισμικές τους δεξιότητες που σχετίζονται με την ανοχή στην αβεβαιότητα, την προσαρμοστικότητα, την ενσυναίσθηση και την αντιληπτική οξύτητα.

Επιπλέον, η περιεκτικότητα αυτών των στόχων και η εστίασή τους στην προώθηση του σεβασμού για τη διαφορετικότητα και την επιτυχή διαπολιτισμική επικοινωνία σε πλαίσια εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων ευθυγραμμίζονται με την επόμενη προτεραιότητά μας – Ένταξη και ποικιλομορφία σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού. Τέλος, η πολιτισμική ποικιλομορφία και η διαπολιτισμική κατανόηση είναι βασικές ευρωπαϊκές αξίες που σχετίζονται άμεσα με την τελευταία μας προτεραιότητα – Κοινές αξίες, συμμετοχή στα κοινά και συμμετοχή.

Είναι ένα συνεκτικό σύνολο μαθησιακών αποτελεσμάτων που βασίζεται στις Παγκόσμιες Ικανότητες που σχετίζονται με 1/γνώση (που ορίζεται ως «σώμα

πληροφοριών που κατέχει ένα άτομο»), κατανόησή της («κατανόηση και εκτίμηση του νοήματος») και 2/δεξιότητες (ορίζεται ως η ικανότητα υλοποίησης ενός πολύπλοκου και καλά οργανωμένου προτύπου είτε σκέψης (γνωστική ικανότητα) είτε συμπεριφοράς (δεξιότητα συμπεριφοράς)).

Αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα, το περιεχόμενο, οι ενότητες και οι πόροι του μαθήματος στοχεύουν στην αύξηση της διαπολιτισμικής ικανότητας των Εκπαιδευτών Ενηλίκων.

IntCultAE Πλαίσιο Ικανοτήτων

Το Πλαίσιο Ικανοτήτων InCult συνδέεται με τα Ευρωπαϊκά και **Εθνικά Πλαίσια Προσόντων** για τον εντοπισμό ευκαιριών επικύρωσης και επίσημης αναγνώρισης των μαθησιακών αποτελεσμάτων και θα χρησιμοποιηθεί ως βάση για την ανάπτυξη και πιλοτική εφαρμογή ενός εκπαιδευτικού μαθήματος για την προώθηση των διαπολιτισμικών ικανοτήτων εκπαιδευτών ενηλίκων

Ο όρος εκπαιδευτές ενηλίκων θα ερμηνευθεί εδώ με πολύ ευρύ τρόπο. Το πρόγραμμα απευθύνεται τόσο σε άτομα που ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων σε διάφορους τύπους ιδρυμάτων και οργανισμών, όπως πανεπιστήμια, ιδρύματα ή σύλλογοι, όσο και σε εκείνους που αναγκάζονται να αναλάβουν τον ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων περιστασιακά, προκειμένου να εκτελέσουν συγκεκριμένα καθήκοντα στο πλαίσιο της εργασίας τους π.χ. υπαλλήλους τμημάτων ανθρωπίνων πόρων.

Το **Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF)** είναι ένα πλαίσιο δεπιπέδων, βασισμένο σε μαθησιακά αποτελέσματα για όλους τους τύπους προσόντων που χρησιμεύει ως εργαλείο μετάφρασης μεταξύ διαφορετικών **εθνικών πλαισίων προσόντων**. Το EQF καλύπτει όλους τους τύπους και όλα τα επίπεδα προσόντων και η χρήση των μαθησιακών αποτελεσμάτων καθιστά σαφές τι γνωρίζει, καταλαβαίνει και τι μπορεί να κάνει ένα άτομο. Συνιστάται όλα τα επίπεδα να σχετίζονται με ένα συγκεκριμένο πεδίο μάθησης ή επαγγελματικής δραστηριότητας.

Το έργο IntCultAE υποθέτει ότι

- οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι στάσεις των ενηλίκων εκπαιδευομένων, σε καθένα από τα επίπεδα που περιγράφονται, αντιμετωπίζουν ζητήματα που σχετίζονται με τις Διαπολιτισμικές Ικανότητες που βασίζονται σε αυτές (πεδίο μάθησης)
- τα μαθησιακά αποτελέσματα σχετίζονται με όλους τους **κοινωνικούς και επαγγελματικούς ρόλους** –(καθολικής φύσης–κοινωνική, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής δραστηριότητας)
- τα μαθησιακά αποτελέσματα περιγράφονται κυρίως για τη χρήση στη μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων, αλλά μπορούν εύκολα να διαμορφώσουν ένα προφίλ επαγγελματικών προσόντων με τον υποδειγματικό τίτλο Εκπαιδευτής Ενηλίκων στην Πολιτισμική αφομοίωση / Επιπολιτισμό. Ως εκ τούτου, μπορεί

να αποτελέσει ξεχωριστή ενότητα στην επίσημη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, καθώς και των διευθυντών που είναι υπεύθυνοι για τη δημιουργία πολιτικών κατά των διακρίσεων στις επιχειρήσεις.

Λαμβάνοντας υπόψη τα διαφορετικά υπόβαθρά και τα επίπεδα ανάπτυξης των ενηλίκων μαθητών, το **ΠΛΑΙΣΙΟ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ IntCultAE** περιέχει μαθησιακά αποτελέσματα που αναφέρονται σε επίπεδα από το τέσσερα (οι εκπαιδευόμενοι βρίσκονται στη διαδικασία ή έχουν ολοκληρώσει τη γενική εκπαίδευση) έως το επτά (οι εκπαιδευόμενοι πραγματοποιούν ή έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση).

Το **ΠΛΑΙΣΙΟ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ IntCultAE** περιέχει **γενικά μαθησιακά αποτελέσματα** (GLO, πανομοιότυπα με τους στόχους του μαθήματος) και **επιχειρησιακά μαθησιακά αποτελέσματα** (OLO) που αναφέρονται σε συγκεκριμένα επίπεδα EQF.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Τα Γενικά Μαθησιακά Αποτελέσματα για το Πλαίσιο Ικανοτήτων IntCultAE

GLO Κωδικός	ΓΝΩΣΗ: IntCult Εκπαιδευόμενος
K_01	Γνωρίζει και κατανοεί την έννοια του πολιτισμού, της πολιτισμικής αφομοίωσης / επιπολιτισμού και των στρατηγικών προσαρμογής
K_02	Γνωρίζει τους χώρους ένταξης
K_03	Γνωρίζει και κατανοεί τον παράγοντα που επηρεάζει τη διαδικασία της πολιτισμικής αφομοίωσης / επιπολιτισμού
GLO Κωδικός	ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ: IntCultAE εκπαιδευόμενος
S_01	Εντοπίζει τα στοιχεία που συνθέτουν την έννοια του πολιτισμού και μπορεί να εντοπίσει διαφορές στις στρατηγικές προσαρμογής
S_02	Μπορεί να προσδιορίσει στρατηγικές υποδοχής μεταναστών
S_03	Είναι σε θέση να προσδιορίσει τους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία της πολιτισμικής αφομοίωσης / επιπολιτισμού
GLO Κωδικός	ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ/ΣΤΑΣΕΙΣ: Ο εκπαιδευόμενος IntCultAE είναι ικανός να
A_01	Προσδιορίζει στοιχεία του κοινωνικού πλαισίου που επηρεάζουν τη διαδικασία της πολιτισμικής αφομοίωσης
A_02	Προσδιορίζει μεμονωμένους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία μετανάστευσης

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Τα Επιχειρησιακά Μαθησιακά Αποτελέσματα για το Πλαίσιο Ικανοτήτων IntCultAE_ΓΝΩΣΗ

Επίπεδο	4	5	6	7
EQF	Πραγματική και θεωρητική γνώση σε ευρύτερα πλαίσια σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδών.	Ολοκληρωμένες, εξειδικευμένες, πραγματικές και θεωρητικές γνώσεις σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδών και επίγνωση των ορίων αυτής της γνώσης.	Προηγμένη γνώση ενός τομέα εργασίας ή μελέτης, που περιλαμβάνει κριτική κατανόηση θεωριών και αρχών.	Εξαιρετικά εξειδικευμένες γνώσεις, μερικές από τις οποίες βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της γνώσης σε έναν τομέα εργασίας ή σπουδών, ως βάση για πρωτότυπη σκέψη ή/και έρευνα. Κριτική επίγνωση θεμάτων γνώσης σε ένα πεδίο και στο συνδεδετικό κρίκο μεταξύ διαφορετικών πεδίων.
GLO n°	Εκπαιδευόμενος			
K_01	K_01.1.4: ορίζει τον όρο «πολιτισμός»	K_01.1.5: διακρίνει μεταξύ των πτυχών του πολιτισμού (πνευματική, υλική, διανοητική, συναισθηματική)	K_01.1.6: διακρίνει μεταξύ τρόπων αποκάλυψης συγκεκριμένων πτυχών του πολιτισμού στο λόγο, τη δράση και την αυτοαντίληψη	K_01.1.7: διακρίνει μεταξύ τρόπων αποκάλυψης συγκεκριμένων πτυχών του πολιτισμού στο λόγο, τις πράξεις και τα συναισθήματα των άλλων
	K_01.2.4: γνωρίζει ότι ο πολιτισμός είναι μια πολυεπίπεδη έννοια	K_01.2.5: κατανοεί πώς εκδηλώνεται ο πολιτισμός και ότι δεν είναι ομοιογενής	K_01.2.6: κάνει διάκριση μεταξύ των διαφορετικών διαστάσεων του πολιτισμού στις εμπειρίες του	K_01.2.7: κάνει διάκριση μεταξύ των διαφορετικών διαστάσεων του πολιτισμού στις εμπειρίες των άλλων
	K_01.3.4: γνωρίζει ότι υπάρχει δια/πολυπολιτισμικό φαινόμενο	K_01.3.5: διακρίνει παράγοντες που διακρίνουν άλλους πολιτισμούς	K_01.3.6: χαρακτηρίζει τον δικό του πολιτισμό	K_01.3.7: χαρακτηρίζει άλλους πολιτισμούς
	K_01.4.4: ορίζει του όρους «πολιτισμική αφομοίωση/επιπολιτισμός»	K_01.4.5: διακρίνει μεταξύ δυο πτυχών της πολιτισμικής αφομοίωσης/επιπολιτισμού	K_01.4.6: γνωρίζει και καταλαβαίνει τις έννοιες «πολιτισμική αφομοίωση/επιπολιτισμός»	

K_01	K_01.5.4: να γνωρίζει και να κατανοούν στρατηγικές προσαρμογής και ένταξης (Αφομοίωση, Διαχωρισμός, Ένταξη, Περιθωριοποίηση)	K_01.5.5: να διακρίνει μεταξύ διαφορετικών στρατηγικών προσαρμογής και ένταξης	K_01.5.6: να αναγνωρίζει την ύπαρξη στρατηγικών προσαρμογής και ένταξης στις κοινωνικές τους επαφές.	K_01.5.7: να προσδιορίζει στρατηγικές προσαρμογής και ενσωμάτωσης που έχουν υιοθετηθεί από άλλους
	K_01.6.4: να γνωρίζει ότι οι στρατηγικές προσαρμογής και ένταξης μπορούν να είναι παθητικές και ενεργητικές	K_01.6.5: να διακρίνει μεταξύ παθητικών και ενεργητικών στρατηγικών προσαρμογής και ένταξης	K_01.6.6: να υποδεικνύει στην εμπειρία τους τις στρατηγικές που υιοθετήθηκαν για την προσαρμογή και την ενσωμάτωση	
K_02	K_02.1.4: να γνωρίζει ότι υπάρχουν διαφορετικές στρατηγικές για την υποδοχή μεταναστών	K_02.1.5: να διακρίνει μεταξύ των στρατηγικών υποδοχής	K_02.2.6: να γνωρίζει τη στρατηγική υποδοχής που επικρατεί στη χώρα τους	
	K_02.2.4: γνωρίζει ότι αυτά τα σημεία υποδοχής μπορούν να έχουν δηλωτικό και πραγματικό επίπεδο	K_02.2.5: διακρίνει τις στρατηγικές υποδοχής σε δηλωτικό και πραγματικό επίπεδο	K_02.2.6: γνωρίζει τον τρόπο με τον οποίο αποκαλύπτεται η κυρίαρχη στρατηγική στη χώρα τους	
	K_02.3.4: γνωρίζει ότι υπάρχουν διαφορετικοί χώροι ένταξης (κοινωνικοοικονομικοί, πολιτιστικοί, νομικοί)	K_02.3.5: διακρίνει μεταξύ των χώρων ένταξης (κοινωνικοοικονομικοί, πολιτιστικοί, νομικοί)	K_02.3.6: γνωρίζει την έκταση της ένταξης του χώρου	
	K_02.4.4: ορίζει τον κοινωνικοοικονομικό τομέα	K_02.4.5: διακρίνει μεταξύ πτυχών του κοινωνικοοικονομικού τομέα	K_02.4.6: γνωρίζει τις γενικές κοινωνικοοικονομικές ευκαιρίες στη χώρα τους	K_02.4.7: γνωρίζει τι φάσμα κοινωνικοοικονομικών παροχών δικαιούνται οι μετανάστες
	K_02.5.4: ορίζει τον πολιτιστικό τομέα	K_02.5.5: διακρίνει μεταξύ πτυχών του πολιτιστικού τομέα	K_02.5.6: εντοπίζει στοιχεία πολιτιστικής περιοχής στο περιβάλλον τους	K_02.5.7: εντοπίζει στοιχεία του πολιτιστικού χώρου που μπορούν να εξυπηρετήσουν τους μετανάστες

K_02	K_02.6.4: ορίζει το νομικό τομέα	K_02.6.5: διακρίνει μεταξύ πτυχών του νομικού τομέα	K_02.6.6: γνωρίζει τις νομικές διαφορές μεταξύ πολιτών και μεταναστών	K_02.6.7: γνωρίζει τους νομικούς κανόνες που δικαιούνται οι μετανάστες (ειδικά όσον αφορά την εκπαίδευση)
	K_03.1.4: Ονομάζει τους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία της πολιτισμικής αφομοίωσης / επιπολιτισμού	K_03.1.5: Εξηγεί τους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία της πολιτισμικής αφομοίωσης / επιπολιτισμού	K_03.1.6: Εντοπίζει τους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία της πολιτισμικής αφομοίωσης / επιπολιτισμού	
K_03	K_03.2.4: Κατανοεί το ρόλο της ομοιότητας μεταξύ δύο πολιτισμών (χώρα υποδοχής και μετανάστευσης)	K_03.2.5: προσδιορίζει χώρους για ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των χωρών υποδοχής και μεταναστών (θρησκευτικός, οικονομικός, εμφάνιση πολιτών, στερεότυπα, ρόλος της γυναίκας)		
	K_03.3.4: Γνωρίζει τον ρόλο της επιρροής της ατομικής ανατροφής στη διαδικασία πολιτισμικής αφομοίωσης	K_03.3.5: διακρίνει μεταξύ των τομέων ατομικής ανατροφής (αξίες, στάσεις, δεξιότητες)	K_03.3.6: προσδιορίζει τους δικούς τους τομείς ανατροφής	K_03.3.7: Εντοπίζει τομείς ανατροφής σε άλλους
	K_03.4.4: Κατανοεί τη σημασία της γνώσης της γλώσσας της χώρας υποδοχής για τη διαδικασία της πολιτισμικής αφομοίωσης / επιπολιτισμού	K_03.4.5: υποδεικνύει μέρη και καταστάσεις όπου η γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής είναι σημαντική	K_03.4.6: γνωρίζει τη στάση των πολιτών της χώρας τους απέναντι στη γλώσσα τους	K_03.4.7: εντοπίζει τα προβλήματα που μπορεί να προκαλέσει η έλλειψη γνώσης της γλώσσας της χώρας υποδοχής
	K_03.5.4: Απαριθμεί τα προσωπικά χαρακτηριστικά ενός μετανάστη	K_03.5.5: Γνωρίζει το ρόλο των προσωπικών χαρακτηριστικών του μετανάστη στη διαδικασία της πολιτισμικής αφομοίωσης	K_03.5.6: Διακρίνει τις προσωπικές ιδιότητες του μετανάστη που είναι ευνοϊκές και δυσμενείς για την πολιτισμική αφομοίωση	K_03.5.7: διακρίνει τις προσωπικές ιδιότητες που είναι και δεν είναι ευνοϊκές για την πολιτισμική αφομοίωση για κάποιον και για άλλους

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. Τα επιχειρησιακά μαθησιακά αποτελέσματα για το Πλαίσιο Ικανοτήτων IntCultAE _ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Επίπεδο	4	5	6	7
EQF	Μια σειρά από γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για τη δημιουργία λύσεων σε συγκεκριμένα προβλήματα σε έναν τομέα εργασίας ή σπουδών.	Μια ολοκληρωμένη σειρά γνωστικών και πρακτικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ανάπτυξη δημιουργικών λύσεων σε αφηρημένα προβλήματα.	Προχωρημένες δεξιότητες, που επιδεικνύουν μαεστρία και καινοτομία, οι οποίες απαιτούνται για την επίλυση σύνθετων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε έναν εξειδικευμένο τομέα εργασίας ή σπουδών.	Εξειδικευμένες δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων που απαιτούνται στην έρευνα ή/και την καινοτομία για την ανάπτυξη νέων γνώσεων και διαδικασιών και την ενσωμάτωση γνώσεων από διαφορετικά πεδία.
GLO n°	ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ: Εκπαιδευόμενος			
S_01	S_01.1.4: είναι σε θέση να προσδιορίσει τα διάφορα στοιχεία που συνθέτουν τον όρο «πολιτισμός»	S_01.1.5: μπορεί να διακρίνει τις διάφορες πτυχές του πολιτισμού στον κόσμο γύρω του	S_01.1.6: είναι σε θέση να εντοπίσει τρόπους αποκάλυψης συγκεκριμένων πτυχών του πολιτισμού στον δικό του λόγο, πράξεις και συναισθήματα (ιδιωτικά και επαγγελματικά)	S_01.1.7: μπορεί να εντοπίσει τρόπους με τους οποίους αποκαλύπτονται διαφορετικές πτυχές του πολιτισμού στον λόγο, τις πράξεις και τα συναισθήματα των άλλων
	S_01.2.4: είναι σε θέση να εντοπίσει τις διαστάσεις του πολιτισμού (συναισθηματικές, πνευματικές κ.λπ.) στην αντίληψή τους για τον κόσμο	S_01.2.5: ξέρει πώς να περιηγηθεί στις διάφορες διαστάσεις του πολιτισμού	S_01.2.6: είναι σε θέση να εντοπίσει τις διαφορετικές διαστάσεις του πολιτισμού στην επαγγελματική τους εμπειρία	S_01.2.7: είναι σε θέση να οργανώσει τις εργασίες της ομάδας, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές διαστάσεις του πολιτισμού
	S_01.3.4: διαφοροποιεί τη δική τους κουλτούρα από αυτή των άλλων	S_01.3.5: εξηγεί πώς η δική τους κουλτούρα επηρέασε τη διαδικασία κοινωνικοποίησής τους	S_01.3.6: μπορεί να επισημάνει ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των πολιτισμών	S_01.3.7: οργανώνει τις εργασίες της ομάδας, λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτισμικές ομοιότητες και διαφορές

S_01	S_01.4.4: μπορεί να διακρίνει μεταξύ στρατηγικών ένταξης και προσαρμογής πολιτισμική αφομοίωση / επιπολιτισμός, αφομοίωση, ενσωμάτωση, περιθωριοποίηση, διαχωρισμός	S_01.4.5: είναι σε θέση να διακρίνει το είδος των ανθρώπων που συναντά στην προσωπική και επαγγελματική τους ζωή	S_01.4.6: είναι σε θέση να χρησιμοποιεί γνώσεις για στρατηγικές προσαρμογής και ένταξης για την οικοδόμηση διαπροσωπικών σχέσεων σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο	S_01.4.7: είναι σε θέση να δημιουργήσει δομές που να ευνοούν τις διαδικασίες αφομοίωσης
	S_02.1.4: μπορεί να διακρίνει μεταξύ των στρατηγικών υποδοχής μεταναστών	S_02.1.5: προσδιορίζει τη στρατηγική υποδοχής που επικρατεί στη χώρα τους σε δηλωτικό επίπεδο	S_02.1.6: προσδιορίζει τρόπους με τους οποίους μπορεί να αποκαλυφθεί η πραγματική στρατηγική	S_02.1.7: οργανώνει τις δραστηριότητές του στο εργασιακό περιβάλλον λαμβάνοντας υπόψη την πραγματική στρατηγική
	S_02.2.4: προσδιορίζει ένα πλαίσιο για την κοινωνικοοικονομική λειτουργία για «πολιτιστικούς ξένους»	S_02.2.5: είναι σε θέση να συντάξει έγγραφα αίτησης για κοινωνικοοικονομική υποστήριξη μεταναστών	S_02.2.6: είναι σε θέση να αξιοποιήσει τους διαθέσιμους κοινωνικοοικονομικούς πόρους στις τρέχουσες επαγγελματικές τους δραστηριότητες	S_02.2.7: λαμβάνει υπόψη τους διαθέσιμους κοινωνικοοικονομικούς πόρους για τον σχεδιασμό μακροπρόθεσμων στρατηγικών
	S_02.3.4: προσδιορίζει τις πολιτιστικές περιοχές που στηρίζουν τη διαδικασία προσαρμογής και ένταξης	S_02.3.5: προσδιορίζει πολιτιστικές περιοχές που είναι διαθέσιμες στους πόρους του περιβάλλοντός τους που μπορούν να προωθήσουν τη διαδικασία του πολιτισμού και της αφομοίωσης	S_02.3.6: χρησιμοποιεί τους διαθέσιμους πολιτιστικούς πόρους του περιβάλλοντός τους στην πραγματική τους εργασία με τους μετανάστες	S_02.3.7: χρησιμοποιεί τους διαθέσιμους πολιτιστικούς πόρους του περιβάλλοντός τους στην πραγματική τους εργασία με τους μετανάστες
S_02	S_02.4.4: έχει τη δυνατότητα να περιηγηθεί στη νομοθεσία των «πολιτισμικά ξένων».	S_02.4.5: είναι σε θέση να συντάσσει διάφορα είδη νομικών εγγράφων που αφορούν μετανάστες	S_02.4.6: είναι σε θέση να εφαρμόζουν τους κανόνες του ισχύοντος δικαίου στο έργο τους	S_02.4.7: χρησιμοποιεί τις γνώσεις του στη νομοθεσία για να σχεδιάσει μακροπρόθεσμες στρατηγικές

S_03	S_03.1.4: προσδιορίζει τους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία της πολιτισμικής προσαρμογής/ επιπολιτισμού	S_03.1.5: προσδιορίζει τους κυρίαρχους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία της πολιτισμικής αφομοίωσης / επιπολιτισμού στο περιβάλλον τους	S_03.1.6: Χρησιμοποιεί παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία της πολιτισμικής αφομοίωσης / επιπολιτισμού στη δουλειά τους	S_03.1.7: είναι σε θέση να οργανώνει δραστηριότητες που ευνοούν την ανάπτυξη των μεταναστών σε σχέση με τη διαδικασία της πολιτισμικής αφομοίωσης / επιπολιτισμού
	S_03.2.4: εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των δύο χωρών (υποδοχής και μετανάστευσης)	S_03.2.5: χαρακτηρίζει ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των δύο χωρών (υποδοχής και μετανάστευσης)	S_03.2.6: λαμβάνει υπόψη τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των δύο χωρών (υποδοχής και μετανάστη) στην εργασία τους	S_03.2.7: λαμβάνει υπόψη τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των δύο χωρών (υποδοχής και μετανάστη) κατά την κατάρτιση σχεδίων για το μέλλον
	S_03.3.4: εντοπίζει παράγοντες που διαμορφώνουν τη στάση απέναντι στους ξένους πολιτισμούς σχετικά με την ανατροφή τους	S_03.3.5: μπορεί να εντοπίσει παράγοντες που διαμορφώνουν τη στάση απέναντι σε ξένους πολιτισμούς στη συμπεριφορά των άλλων	S_03.3.6: χρησιμοποιεί τις γνώσεις και τις δεξιότητες αναγνώρισης στην τρέχουσα εργασία τους	S_03.3.7: λαμβάνει υπόψη παράγοντες που διαμορφώνουν τη στάση απέναντι στους ξένους πολιτισμούς στο σχεδιασμό μελλοντικών δραστηριοτήτων
	S_03.4.4: εντοπίζει καταστάσεις στις οποίες η γνώση της εθνικής τους γλώσσας είναι απαραίτητη	S_03.4.5: εντοπίζει τα προβλήματα που μπορεί να προκαλέσει η έλλειψη γλωσσικών δεξιοτήτων στη χώρα τους	S_03.4.6: χτίζουν το εργασιακό τους περιβάλλον με τέτοιο τρόπο ώστε η έλλειψη γνώσης της γλώσσας της χώρας τους να μην αποτελεί παράγοντα αποκλεισμού	S_03.4.7: αναπτύσσει δημιουργικές δραστηριότητες για την υποστήριξη της εκμάθησης γλωσσών
	S_03.5.4: μπορεί να απαριθμήσει τα προσωπικά χαρακτηριστικά ενός μετανάστη	S_03.5.5: προσδιορίζει τα προσωπικά χαρακτηριστικά των μεταναστών με τους οποίους συνεργάζεται	S_03.5.6: χτίζει το εργασιακό της περιβάλλον ώστε να λαμβάνει υπόψη τα προσωπικά χαρακτηριστικά των μεταναστών	S_03.5.7: δημιουργεί διαδικασίες για την εξάλειψη των φραγμών που μπορεί να προκύψουν από προσωπικά χαρακτηριστικά

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. Τα επιχειρησιακά μαθησιακά αποτελέσματα για το Πλαίσιο Ικανοτήτων IntCultAE _ ΣΤΑΣΕΙΣ

Επίπεδο	4	5	6	7
EQF	Ασκείστε αυτοδιαχείριση εντός των κατευθυντήριων γραμμών των πλαισίων εργασίας ή σπουδών που είναι συνήθως προβλέψιμα, αλλά υπόκεινται σε αλλαγές. επιβλέπει τη συνήθη εργασία άλλων, αναλαμβάνοντας κάποια ευθύνη για την αξιολόγηση και τη βελτίωση των δραστηριοτήτων εργασίας ή σπουδών	Διαχειριστείτε και επίβλεψη σε πλαίσια δραστηριοτήτων εργασίας ή σπουδών όπου υπάρχει απρόβλεπτη αλλαγή. επανεξέταση και ανάπτυξη της απόδοσης του εαυτού και των άλλων	Διαχειριστείτε σύνθετες τεχνικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες ή έργα, αναλαμβάνοντας την ευθύνη για τη λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτα πλαίσια εργασίας ή σπουδών. να αναλάβει την ευθύνη για τη διαχείριση της επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων	Διαχειριστείτε και μεταμορφώστε περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδών που είναι περίπλοκα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις. αναλαμβάνει την ευθύνη για τη συμβολή στην επαγγελματική γνώση και πρακτική ή/και για την αναθεώρηση της στρατηγικής απόδοσης των ομάδων
GLO n°	ΣΤΑΣΕΙΣ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΣ			
A_01	A_01.14: εντοπίζει πολιτιστικά στοιχεία που σχετίζονται με αυτόν/αυτήν	A_01.1.5: προσδιορίζει πολιτιστικά στοιχεία που σχετίζονται με την κοινωνία στην οποία ζει	A_01.1.6: προσδιορίζει πώς η στάση τους απέναντι στον πολιτισμό επηρεάζει την ατομική επαγγελματική τους εργασία	A_01.1.7: προσδιορίζει τον βαθμό στον οποίο οι στάσεις τους απέναντι στον πολιτισμό χρησιμεύουν στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δράσης
	A_01.2.4: προσδιορίζει τη στάση τους απέναντι σε διαφορετικούς πολιτισμούς	A_01.2.5: εντοπίζει δηλωτικές και τεκμηριωμένες στάσεις απέναντι σε ξένους πολιτισμούς της γύρω κοινωνίας	A_01.2.6: αναγνωρίζει αρνητικές στάσεις στο χώρο εργασίας τους απέναντι σε ξένους πολιτισμούς	A_01.2.7: αναλαμβάνει δράση για να αλλάξει την αρνητική στάση απέναντι σε διαφορετικούς πολιτισμούς στο χώρο εργασίας τους
	A_01.3.4: προσδιορίζει τη δική τους στάση απέναντι στην πολιτισμική αφομοίωση	A_01.3.5: αναγνωρίζει διαφορετικές στάσεις απέναντι στον πολιτισμό μεταξύ των μεταναστών	A_01.3.6: προσδιορίζει τις πηγές της στάσης των μεταναστών απέναντι στην πολιτισμική αφομοίωση	A_01.3.7: αναγνωρίζει πώς οι στάσεις των μεταναστών απέναντι στον πολιτισμό επηρεάζουν τη μελλοντική λειτουργία της κοινωνίας

A_01	A_01.4.4: αναγνωρίζει τη στάση τους απέναντι στην υποδοχή μεταναστών	A_01.4.5: εντοπίζει τους λόγους για τη στάση τους απέναντι στην υποδοχή μεταναστών	A_01.4.6: αναγνωρίζει τον αντίκτυπο της στάσης τους απέναντι στην υποδοχή μεταναστών στην επαγγελματική τους εργασία	
	A_01.5.4: προσδιορίζει τις στάσεις της κοινωνίας τους απέναντι στην υποδοχή των μεταναστών	A_01.5.5: προσδιορίζει πηγές πεποιθήσεων σχετικά με την υποδοχή μεταναστών (π.χ. στερεότυπα, ιστορικές εμπειρίες) στη δική τους κοινωνία	A_01.5.6: προσδιορίζει την αντανάκλαση της κοινωνικής στάσης για την υποδοχή των μεταναστών στη νομοθεσία, τη δημιουργία κοινωνικοοικονομικών συνθηκών και τον πολιτιστικό χώρο	A_01.5.7: Αναγνωρίζει τη δυνατότητα τροποποίησης του συστήματος όσον αφορά την εισδοχή μεταναστών

A_02	A_02.1.4: αναγνωρίζει το όριο εξωστρέφειας, ανεκτικότητας	A_02.1.5: χαρακτηρίζει τις πηγές των προσωπικών ορίων εξωστρέφειας, ανεκτικότητας	A_02.1.6: αναγνωρίζει πώς οι στάσεις τους απέναντι στους μετανάστες αντικατοπτρίζονται στην επαγγελματική τους εργασία	A_02.1.7: καθορίζει τον βαθμό στον οποίο οι ατομικές πεποιθήσεις αντικατοπτρίζονται στη δέσμευση προς τις ομάδες μεταναστών
	A_02.2.4: προβληματίζεται για την ανάπτυξη της στάσης τους απέναντι στους μετανάστες	A_02.2.5: αξιολογεί τον βαθμό στον οποίο οι στάσεις που αποκτώνται από την ανατροφή αποτελούν ατομική εμπειρία και τον βαθμό στον οποίο αποτελούν ομαδική εμπειρία	A_02.2.6: καθορίζει το επίπεδο αντιμετώπισης της στάσης που διαμορφώνεται κατά τη διαδικασία της ανατροφής	
	A_02.3.4: προσδιορίζει τη στάση τους απέναντι στη γλώσσα της χώρας τους (π.χ. προθυμία να χρησιμοποιήσουν τα αγγλικά για να επικοινωνήσουν με μετανάστες)	A_02.3.5: αναγνωρίζει τον αντίκτυπο των κοινωνικών πιέσεων στη στάση τους απέναντι στην εθνική τους γλώσσα	A_02.3.6: προσδιορίζει το επίπεδο προθυμίας να χρησιμοποιήσουν μια γλώσσα διαφορετική από την εθνική τους γλώσσα στις επαγγελματικές τους σχέσεις	A_02.3.7: προσδιορίζει την ετοιμότητα να γίνουν θεσμικές αλλαγές στη χρήση διαφορετικών γλωσσών
	A_02.4.4: καθορίζουν το επίπεδο του ανοίγματός τους απέναντι στις διαφορές στην προσωπικότητα	A_02.4.5: προσδιορίζει τη στάση της κοινωνίας απέναντι στις διαφορές προσωπικότητας	A_02.4.6: προσδιορίζει την επίδραση των προσωπικών χαρακτηριστικών στις διαπροσωπικές αλληλεπιδράσεις στον επαγγελματικό τομέα	A_02.4.7: δείχνει προθυμία να προωθήσει συμπεριφορές που ενισχύουν την προσωπική διαφορετικότητα

Παραλλαγές Μαθήματος

Το διαδικτυακό μάθημα για τις Διαπολιτισμικές Ικανότητες αποτελεί ένα MOOC σχεδιασμένο γύρω από τους τέσσερις κύριους στόχους του έργου. Το μάθημα θα εφαρμόσει το πλαίσιο και θα ενσωματώσει τον ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΑΙΝΙΩΝ ΚΑΙ ΣΚΗΝΩΝ και τις ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ στις ενότητες του και στοχεύει στην αποτελεσματική ενίσχυση των διαπολιτισμικών ικανοτήτων των εκπαιδευτών ενηλίκων. Θα περιέχει 3 ενότητες με 10 ώρες μέσης διάρκειας.

Οδηγός Εργαστηρίων Διαπολιτισμικών Ικανοτήτων- Απευθύνεται σε οργανισμούς και εκπαιδευτικά ιδρύματα που ενδιαφέρονται να αναπτύξουν τα εργαστήριά τους σχετικά με τις διαπολιτισμικές ικανότητες για εκπαιδευτές ενηλίκων. Στοχεύει στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ομαδικών δραστηριοτήτων πρόσωπο με πρόσωπο. Περιλαμβάνει καθοδήγηση σχετικά με την τεχνική εφαρμογή και εκτιμά την ευκαιρία εξάσκησης δεξιοτήτων σε σενάρια πραγματικής ζωής και συζήτησης εμπειριών σε ομάδες εστίασης. Κάθε ενότητα διαδικτυακού μαθήματος θα μεταφερθεί σε ένα ατομικό εργαστήριο πρόσωπο με πρόσωπο, που παρουσιάζεται στον οδηγό.

Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων δεν περιορίζεται στον παραδοσιακό ρόλο του δασκάλου ως παρόχου γνώσης και ελεγκτή του βαθμού μάθησης. Ο εκπαιδευτής ενηλίκων εκπληρώνει πολλούς διαφορετικούς ρόλους: μέντορας, προπονητής, σύμβουλος, διευκολυντής, θεραπευτής ή κηδεμόνας. Η κατάσταση γίνεται ακόμη πιο περίπλοκη όταν η εμπειρία της μετανάστευσης βρίσκεται στη ρίζα της εισόδου στην εκπαίδευση. Οι σκέψεις για το πώς να καθοδηγηθεί σωστά το άλλο άτομο στη διαδικασία της πολιτιστικής ολοκλήρωσης εμφανίζονται οριακά ή καθόλου κατά την προετοιμασία για το ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων.

Αν και η υιοθέτηση του επιπέδου 5 συχνά υποστηρίζεται για την επικύρωση των προσόντων των εκπαιδευτών ενηλίκων, στο έργο IntCultAE υποθέτουμε ότι το επίπεδο-στόχος των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών όσον αφορά τις γνώσεις, τις δεξιότητες και την αυτονομία που σχετίζονται με τα στερεότυπα και τις διακρίσεις είναι τα επίπεδα 6 και 7. του ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ IntCultAE.

Επιπλέον, υποθέτουμε ότι η συνεχής επέκταση του μεταναστευτικού φαινομένου και η παρουσία νέων μεταναστευτικών ομάδων και πολιτισμών μπορεί να δημιουργήσει την ανάγκη για τους εκπαιδευτικούς να επιτύχουν αποτελέσματα από τα χαμηλότερα επίπεδα του ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ IntCultAE. Σε άλλα μέρη του έργου IntCultAE (IntCultAE TOOLKIT και IntCultAE GUIDE), αυτή η υπόθεση θα ληφθεί υπόψη.

Διδακτικές-Μαθησιακές Μέθοδοι και Τεχνικές

Η μαθησιακή διαδικασία των ενηλίκων έχει γίνει αντικείμενο έρευνας για πολλούς ερευνητές που εκπροσωπούν διαφορετικά επιστημονικά πεδία: ψυχολογία, παιδαγωγική, ανδραγωγική ή ιατρική. Με τα χρόνια, πολλές θεωρίες έχουν αναπτυχθεί για να εξηγήσουν πώς μαθαίνουν οι ενήλικες. Τρία από αυτά θα αποτελέσουν το σημείο αναφοράς για το μάθημα: η ανδραγωγική ως θεωρία μάθησης από τον Malcolm Knowles, η θεωρία κοινωνικής μάθησης από τον Alber Bandura και η θεωρία μάθησης από τον Knud Illeris.

Η Ανδραγωγία ως θεωρία της μάθησης, που αναπτύχθηκε το 1968 από τον Malcolm Knowles (Knowles et al., 2012), βασίζεται σε πέντε βασικές παραδοχές. Πρώτον, για να αναλάβουν εκπαίδευση οι ενήλικες πρέπει βιώσουν μια αισθητή ανάγκη για γνώση. Πρέπει να ξέρουν γιατί πρέπει να μάθουν πριν ξεκινήσει η διαδικασία, λαμβάνοντας συνειδητά τις θετικές και πιθανές συνέπειες. Στην περίπτωση της διαδικασίας του επιπολιτισμού, πρακτικές εκτιμήσεις και η προοπτική να μπορέσουμε να λειτουργήσουμε καλύτερα σε ένα πολιτιστικά νέο περιβάλλον, μπορεί να είναι παράγοντες υπέρ της μάθησης.

Από την άλλη πλευρά, ο αντίθετος πόλος μπορεί να είναι ο φόβος να χάσει κάποιος τη δική του πολιτιστική ταυτότητα, η ανάγκη να αποποιηθεί τις στάσεις και τις αξίες του περιβάλλοντος στο οποίο μεγάλωσε το άτομο. Η δεύτερη παραδοχή της θεωρίας του Knowles αφορά την εικόνα του εαυτού του ως μαθητευόμενου. Τα ενήλικα άτομα αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους ως ανεξάρτητα άτομα με κίνητρο, που διστάζουν να εμπλακούν σε αλληλεπιδράσεις που προϋποθέτουν έναν ορισμένο βαθμό εξαναγκασμού. Για το λόγο αυτό, η εκπαίδευση ενηλίκων θα πρέπει να τονίζει όσο το δυνατόν περισσότερο την ανεξαρτησία και την αυτοδιάθεσή τους. Ένα άλλο στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι οι ενήλικες εισέρχονται στην εκπαιδευτική διαδικασία με μια αποσκευή πολυάριθμων και ποικίλων εμπειριών. Στο πλαίσιο της διαδικασίας του επιπολιτισμού, η συνεκτίμηση των εμπειριών του άλλου αποτελεί βασικό στοιχείο, το οποίο είναι βασικό σημείο αναφοράς για την επιτυχία της όλης εισόδου στη νέα πολιτισμική πραγματικότητα. Η τέταρτη υπόθεση διατυπώνεται από τον M. Knowles με τις ακόλουθες λέξεις «Οι ενήλικες καθίστανται έτοιμοι

να μάθουν εκείνα τα πράγματα που πρέπει να γνωρίζουν και να κάνουν για να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις καταστάσεις της ζωής. Μια εξαιρετικά πλούσια πηγή ετοιμότητας για μάθηση είναι τα αναπτυξιακά καθήκοντα που εμπλέκονται στη μετάβαση από το ένα αναπτυξιακό στάδιο στο άλλο».

Ομοίως, ένα παρόμοιο αναπτυξιακό δυναμικό μπορεί να φανεί στην κατάσταση της εμπειρίας μιας άλλης κουλτούρας. Η μάθηση ενηλίκων πάνω και πέρα από αυτό χαρακτηρίζεται από έναν ιδιόμορφο προσανατολισμό, ο οποίος επικεντρώνεται όχι στο απλό αντικείμενο της απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά στη δυνατότητα μετατροπής τους στην πρακτική της ζωής. Ο Knowles υποστηρίζει ότι οι ενήλικες «παρακινούνται να μάθουν επειδή πιστεύουν ότι θα τους βοηθήσει να εκτελέσουν εργασίες ή να αντιμετωπίσουν προβλήματα που αντιμετωπίζουν σε καταστάσεις ζωής. Επιπλέον, αφομοιώνουν τη νέα γνώση, τις μαθησιακές κατανοήσεις, τις δεξιότητες, τις αξίες και τις στάσεις πιο αποτελεσματικά όταν παρουσιάζονται στο πλαίσιο εφαρμογής της νεοαποκτηθείσας γνώσης σε καταστάσεις της πραγματικής ζωής». Ολοκληρώνοντας την ανάλυσή του, ο Knowles σημειώνει επίσης ότι αν και είναι ευαίσθητοι σε εξωτερικούς παράγοντες που τους εμπνέουν να ακολουθήσουν την εκπαίδευση, το εσωτερικό κίνητρο παίζει μεγαλύτερο ρόλο στη μαθησιακή τους διαδικασία. Αυτός ο παράγοντας φαίνεται να είναι εξαιρετικά σημαντικός στη διαδικασία του επιπολιτισμού, ώστε να μην είναι απλώς ένα μέσο για την επίτευξη απτών προνομίων όπως η απόκτηση κατοικίας ή υπηκοότητας, αλλά πηγή πραγματικής χαράς και έκφραση προσωπικής ανάπτυξης.

Επίσης, στον τομέα των κινήτρων αναφέρεται η θεωρία κοινωνικής μάθησης του Albert Bandura. Θεωρεί ότι ο πιο στοιχειώδης τρόπος μάθησης είναι η άμεση εμπειρία ως αποτέλεσμα της συμπεριφοράς ενός ατόμου, η οποία μπορεί να έχει θετικές και αρνητικές διαστάσεις. Οι συμπεριφορές που βιώνει ένα άτομο ως θετικές διαιωνίζονται, ενώ οι αρνητικές σταδιακά αποδυναμώνονται. Οι εμπειρίες, κατανοητές ως οι συνέπειες των αντιδράσεων του ατόμου, έχουν τρεις λειτουργίες: μεταφέρουν πληροφορίες, παρακινούν και έχουν την ικανότητα να ενισχύουν αυτόματα τις αντιδράσεις.

Ωστόσο, αυτός δεν είναι ο μόνος τρόπος που μαθαίνουν οι άνθρωποι. Η δεύτερη πηγή είναι, σύμφωνα με τον Bandura, η μάθηση μέσω μοντελοποίησης (παρατήρηση). Συμβαίνει μέσω τεσσάρων τύπων διαδικασιών: προσοχή στη συμπεριφορά κάποιου, απομνημόνευση που επιτρέπει τη συμπεριφορά

του μοντέλου να αποθηκευτεί στη μνήμη, κινητική ανάκτηση, δηλαδή μετασχηματισμός συμβολικών αναπαραστάσεων από τη μακροπρόθεσμη μνήμη σε κατάλληλες ενέργειες και διεργασίες παρακίνησης που παραδειγματίζονται σε ευκαιρίες για επίδειξη της μάθησης.

Η θεωρία κοινωνικής μοντελοποίησης της μάθησης του A. Bandura καταδεικνύει την πολύπλευρη και δυναμική σχέση μεταξύ μεμονωμένων παραγόντων και περιβαλλοντικών (κοινωνικών) ερεθισμάτων που εμπνέουν την αλλαγή. Δικαιολογεί τη χρήση πλάνων στο μάθημα (και τα δυο προέκυψαν από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου και είναι ήδη διαθέσιμα με τη μορφή πολιτιστικών προϊόντων), τα οποία μπορούν να προσφέρουν έμπνευση, ένα σημείο αναφοράς για να βρεθεί κάποιος σε μια νέα πολιτιστική κατάσταση.

Η θεωρία της μάθησης του Knud Illeris που περιλαμβάνει τρεις διαφορετικές διαστάσεις (γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική) μπορεί επίσης να αναλυθεί από τρεις διαφορετικές οπτικές γωνίες.

Στην πρώτη διάσταση – τη γνωστική – η μάθηση είναι μια διαδικασία που ελέγχεται από το κεντρικό νευρικό σύστημα και συνίσταται στην απόκτηση γνώσεων και στην ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων.

Ο Illeris διακρίνει περαιτέρω τη αθροιστική μάθηση, την αφομοίωση και την προσαρμογή στη γνωστική διάσταση της μάθησης. Αναλυτικά αυτά περιγράφονται ως εξής:

- Η αθροιστική μάθηση εμφανίζεται συνήθως στα πρώτα χρόνια της ζωής του, όταν ένα άτομο πρέπει να μάθει κάτι «από την αρχή», που δεν συνδέεται με τις προηγούμενες γνώσεις του. Αυτή είναι η εκμάθηση με τα λόγια, γνωστή και ως μηχανική μάθηση. Πραγματοποιείται υπό αυστηρά προκαθορισμένες συνθήκες και τα αποτελέσματά του είναι ασταθή και μπορεί επίσης να θεωρηθούν «αφύσικα». Συγκεκριμένα παραδείγματα αθροιστικής μάθησης είναι η απομνημόνευση ποιημάτων και τύπων και η εκμάθηση νέων δεξιοτήτων (ποδηλασία, πατινάζ, κ.λπ.).
- Στην αφομοίωση, το μυαλό απορροφά τις εντυπώσεις από το εξωτερικό, το οποίο διευρύνει την υπάρχουσα βιβλιοθήκη εμπειριών του και τις διαφοροποιεί. Τα αποτελέσματα αυτού του είδους μάθησης είναι γνώσεις και δεξιότητες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν υπό διάφορες φυσικές συνθήκες – όχι μόνο στην τάξη ή σε άλλες σχεδιασμένες συνθήκες, όπως

συμβαίνει με τη αθροιστική μάθηση. Η αφομοίωση εξαρτάται πολύ λιγότερο από τις υπάρχουσες γνωστικές δομές και τη δημιουργία νέων δομών. Η κύρια επίδρασή του είναι η ανάπτυξη της συνείδησης. Η μάθηση από την εμπειρία μετατρέπεται σε γνώση, την οποία ο Illeris αποδέχεται με τον ίδιο τρόπο όπως ο David Kolb. Επομένως, κάθε μάθηση είναι μάθηση μέσω της εμπειρίας και επομένως έχει τέσσερα στάδια: συγκεκριμένη εμπειρία, στοχαστική παρατήρηση, αφηρημένη εννοιολόγηση και ενεργητικός πειραματισμός.

- Προσαρμογή είναι η ανασυγκρότηση προκαθορισμένων γνωστικών δομών μέσω της διάσπασης και της αναδιοργάνωσής τους. Με τον όρο προσαρμογή, σημαίνει ότι ο εσωτερικός κόσμος ενός ατόμου πρέπει να προσαρμοστεί σε νέα στοιχεία με τα οποία έρχεται αντιμέτωπος και να προσαρμοστεί σε αυτά. Αυτή μπορεί να είναι μια δύσκολη και μερικές φορές επίπονη διαδικασία, καθώς σημαίνει εκμάθηση πληροφοριών που δεν ταιριάζουν με τα προϋπάρχοντα πεδία και κατηγορίες που μπορεί να έχει το άτομο. Ως εκ τούτου, καθίσταται απαραίτητη η ανάπτυξη νέων πεδίων και κατηγοριών για την προσαρμογή των νέων πληροφοριών.

Μια άλλη από τις διαστάσεις της μάθησης που υπογράμμισε ο καθηγητής Illeris είναι η συναισθηματική διάσταση. Στη γνωστική διάσταση της μάθησης το βασικό ερώτημα είναι η πορεία της μάθησης, ενώ στη συναισθηματική είναι η επίδραση της μάθησης στο άτομο. Η μάθηση αφορά τη διαμόρφωση νοητικών δομών, έτσι ώστε οι δομές να «σημαδεύονται» συναισθηματικά. Τα συναισθήματα που σχηματίζονται κατά τη μάθηση καθορίζουν την αποτελεσματικότητα και τη διάρκεια της γνώσης. Με βάση την επιστημονική κληρονομιά του Αμερικανού ψυχολόγου Hans Furth, του οποίου η προτεινόμενη κατανόηση της μάθησης είναι μια προσπάθεια συνδυασμού των θεωριών του Sigmund Freud και του Jean Piaget, και στις απόψεις της Γερμανίδας ψυχολόγου Ute Holzkamp-Osterkamp, ο καθηγητής Illeris έρχεται στο τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Οι άνθρωποι έχουν μια φυσική ικανότητα μάθησης, η οποία είναι πηγή ενέργειας.
- Στην παιδική και νεανική ηλικία ενσωματώνεται η γνωστική και η συναισθηματική μάθηση, αλλά στο σχολείο συνήθως διαχωρίζονται.
- Η γνωστική και συναισθηματική μάθηση θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως δύο πτυχές του ίδιου φαινομένου.

- Όλες οι νοητικές δομές ενός ατόμου χαρακτηρίζονται συναισθηματικά και τα συναισθήματά του επηρεάζουν το τι θέλουν να μάθουν οι άνθρωποι, τι πραγματικά μαθαίνουν, πόσο αποτελεσματικά και πόσο καιρό παραμένει στη μνήμη τους.
- Η συναισθηματική διάσταση δημιουργείται και αναπτύσσεται μέσω σχετικά σταθερών προτύπων συναισθηματικής συμπεριφοράς.
- Η γνωστική μάθηση είναι ένα στοιχείο συναισθηματικής ανάπτυξης και λαμβάνει χώρα μέσω της αφομοίωσης και της προσαρμογής.

Η τρίτη διάσταση της μάθησης που συζητά ο K. Illeris είναι η κοινωνική, στην οποία η μάθηση στη γνωστική και συναισθηματική διάσταση είναι το σημείο αναφοράς. Η γνωστική και συναισθηματική μάθηση εδράζεται κυρίως στις βιολογικές και γενετικές ικανότητες του ατόμου, ενώ η κοινωνική μάθηση έχει τις ρίζες του στα κοινωνικά του πλαίσια και στην κοινωνία. Η μάθηση στην κοινωνική διάσταση δεν εξαρτάται βιολογικά, αλλά ιστορικά και κοινωνιολογικά. Η μάθηση στην κοινωνική διάσταση συνδέεται με την κοινωνική αλληλεπίδραση, τον αντίκτυπο της κοινωνικοποίησης και την αλληλεπίδραση μέσω των μέσων ενημέρωσης, ιδιαίτερα των νέων μέσων και των ΤΠΕ. Συνδέεται με την αντίληψη, τη μετάδοση, τις εμπειρίες, τη μίμηση, την ενεργό συμμετοχή, την ανεξαρτησία, την υπευθυνότητα και την αναστοχασμός. Στις μέρες μας, στις μεταμοντέρνες κοινωνίες αυτές οι διαδικασίες και οι ικανότητες είναι εξίσου σημαντικές με την ανάγνωση και τη γραφή, ή ακόμα περισσότερο. Η μάθηση στην κοινωνική διάσταση σχετίζεται κυρίως με τη συμμετοχή στην κοινωνική πρακτική, τη δράση σε κοινότητες πρακτικής και την ανάπτυξη του νοήματος και του αισθήματος της κοινωνικής ταυτότητας. Όσον αφορά την κοινωνική διάσταση της μάθησης, ο K. Illeris κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η γενικά σύγχρονη, μεταμοντέρνα κοινωνία θα χαρακτηρίζεται από «άνοιγμα στην κοινωνική αλληλεπίδραση».

Με τη σειρά της, η συνοχή που προκύπτει εντός των τριών διαστάσεων που προαναφέρθηκαν είναι ένα ουσιαστικό στοιχείο για τη σωστή διεξαγωγή της διαδικασίας επιπολιτισμού και μπορεί να χρησιμεύσει ως μεθοδικό σημείο αναφοράς για τις δραστηριότητες που αναλαμβάνονται κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Φυσικά, υπάρχουν ακόμη πολλές θεωρίες που εξηγούν τη διαδικασία μάθησης ενηλίκων. Η αναφορά στις θεωρίες που σκιαγραφήθηκαν παραπάνω υπαγορεύεται από τη χρησιμότητα του θεωρητικού υποβάθρου για πρακτική, στον τομέα του σχεδιασμού περιεχομένου και των μεθόδων παράδοσης των μαθημάτων.

IntCultAE Εκπαιδευτικές Ενότητες

Στην πρώτη φάση του έργου IntCultAE, πραγματοποιήθηκε διεθνής βιβλιογραφική έρευνα, τα αποτελέσματα της οποίας αποτέλεσαν τη βάση για την ανάπτυξη των Θεματικών Ενότητων και των συναφών μαθησιακών αποτελεσμάτων (που παρουσιάστηκε προηγουμένως στο παρακάτω έγγραφο). Η βιβλιογραφική μελέτη ζήτησε τους ορισμούς που διαδίδονται πιο συχνά στην επιστημονική και δημοφιλή επιστημονική βιβλιογραφία σε εθνικό επίπεδο, την επιστημονική βιβλιογραφία της ενδιαφερόμενης χώρας. Αυτοί οι ορισμοί περιλάμβαναν: πολιτισμό, μετανάστευση, διαπολιτισμικές ικανότητες στην εκπαίδευση.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Πολιτισμός και Εμείς

Στην Ενότητα 1, εμβαθύνουμε στις θεμελιώδεις έννοιες του πολιτισμού, εξερευνώντας τις πολύπλευρες διαστάσεις του και πώς διαμορφώνει τις κοινωνίες. Αυτή η ενότητα θέτει τα θεμέλια για την εξερεύνηση των διαπολιτισμικών ικανοτήτων, τονίζοντας τη σημασία της κατανόησης της ποικίλης και δυναμικής φύσης του πολιτισμού.

Ο πολιτισμός είναι αυτό το σύνολο διακριτικών πνευματικών, υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών μιας κοινωνίας ή κοινωνικής ομάδας, που περιλαμβάνει όλους τους τρόπους ύπαρξης σε αυτήν την κοινωνία, τουλάχιστον, συμπεριλαμβανομένης της τέχνης και της λογοτεχνίας, του τρόπου ζωής, των τρόπων συμβίωσης, των συστημάτων αξιών, των παραδόσεων και των πεποιθήσεων (UNESCO, 1982 και 2001). Κάθε πολιτισμός είναι το άθροισμα των υποθέσεων και των πρακτικών που μοιράζονται τα μέλη μιας ομάδας που τα διακρίνουν από άλλες ομάδες και έτσι ένας πολιτισμός εστιάζει με σαφήνεια σε σύγκριση με έναν άλλο πολιτισμό που διατηρεί διαφορετικές πρακτικές. **Ωστόσο, οι πολιτισμοί είναι πολλαπλοί μέσα τους.** Για τους μνημένους, κάθε ομάδα αποκαλύπτεται όχι ως ομοιογενής, αλλά μάλλον ως μια ένθετη σειρά προοδευτικά μικρότερων ομάδων, των οποίων τα μέλη γνωρίζουν πολύ καλά τις διαφορές μεταξύ τους.

Ο πολιτισμός είναι «ένα δυναμικό σύστημα κανόνων, ρητών και σιωπηρών, που καθιερώνεται από ομάδες προκειμένου να διασφαλιστεί η επιβίωσή τους, που περιλαμβάνει στάσεις, αξίες, πεποιθήσεις, κανόνες και συμπεριφορές, που μοιράζονται από μια ομάδα αλλά φιλοξενούνται διαφορετικά από κάθε συγκεκριμένη μονάδα εντός της ομάδας, που επικοινωνούνται από γενιά σε γενιά, σχετικά σταθερές αλλά με τη δυνατότητα να αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου»¹.

Η πολιτισμική αφομοίωση (enculturation) είναι η διαδικασία απόκτησης του δικού του πολιτισμού, που περιλαμβάνει αξίες, συμπεριφορές, πεποιθήσεις, κανόνες, έθιμα, τελετουργίες και γλώσσες. Είναι ένας κοινωνιολογικός και ανθρωπολογικός όρος που υποδηλώνει τη διαδικασία κοινωνικοποίησης. Κατά τη διάρκεια της πολιτισμικής αφομοίωσης (enculturation), τα άτομα μαθαίνουν κοινωνικούς κανόνες από την οικογένεια, τους συνομηλίκους και την κοινωνία, γίνονται «εσωτερικοί» του πολιτισμού τους και διαμορφώνουν την ταυτότητά τους για να προσαρμοστούν και να ευδοκιμήσουν μέσα στις κοινότητές τους. Αυτή η διαδικασία ξεδιπλώνεται μέσω συνειδητής και υποσυνείδητης προετοιμασίας, χρησιμοποιώντας τόσο τυπικές όσο και άτυπες μεθόδους, και θεωρείται ως ένα δια βίου, συνεχές ταξίδι².

Η πολιτιστική ταυτότητα αναφέρεται στην ταύτιση ή την αίσθηση του ανήκειν σε μια συγκεκριμένη ομάδα που βασίζεται σε διάφορες πολιτιστικές κατηγορίες, συμπεριλαμβανομένης της εθνικότητας, της εθνικότητας, της φυλής, του φύλου και της θρησκείας. Η πολιτιστική ταυτότητα κατασκευάζεται και διατηρείται μέσω της διαδικασίας ανταλλαγής συλλογικών γνώσεων, όπως οι παραδόσεις, η κληρονομιά, η γλώσσα, η αισθητική, οι κανόνες και τα έθιμα³.

Η Πολιτιστική Ταυτότητα ενός ατόμου διαμορφώνεται κάτω από συγκεκριμένες κοινωνικές, γλωσσικές, πολιτιστικές, πολιτικές και οικονομικές συνθήκες. Είναι τρόπος και στάση ζωής και περιορίζεται σε κοινά διαχρονικά στοιχεία που μπορεί να είναι πραγματικά και εξακριβώσιμα, όπως: γλώσσα, θρησκεία, ιστορία, ή συμβολικά, όπως: μύθοι, θρύλοι, παραδόσεις. Η πολιτισμική ταυτότητα αφορά την ενεργό εμπλοκή του ατόμου με το κοινωνικοπολιτισμικό του περιβάλλον. Ο

¹ Matsumoto, David; Juang, Linda (2016), *Culture and Psychology*, pp. 10.

² Tan, L. (2014). Enculturation. In W. F. Thompson (Ed.), *Music in the social and behavioral sciences: An encyclopedia* (pp. 393-395). Thousand Oaks: SAGE Publications.

³ Chen, V. H.-H. (2014). *Cultural Identity. Key Concepts in Intercultural Dialogue*, 22.

Available from: <https://centerforinterculturaldialogue.files.wordpress.com/2014/07/key-concept-cultural-identity.pdf>

ορισμός του εξαρτάται από την προσέγγιση του ίδιου του ατόμου στον πολιτισμό, τον οποίο χτίζει με βάση σταθερά και μεταβαλλόμενα στοιχεία: συνδυάζει αφενός τα χαρακτηριστικά της ομάδας στην οποία ανήκουν και αφετέρου τις ατομικές τους ιδιαιτερότητες, την ατομικότητά τους. Δεν δεσμεύεται από εδαφικά σύνορα και θεωρείται ένα σύνθετο, εξελισσόμενο σύνολο συλλογικών χαρακτηριστικών ή τάσεων, ένα σύνολο που προβάλλει τον εαυτό του με πολλούς τρόπους⁴.

Οι άνθρωποι και ο πολιτιστικός τους κόσμος δεν είναι ξεχωριστοί ο ένας από τον άλλο. Ο εαυτός αντανακλά την εμπλοκή του ατόμου με τον κόσμο. Τα κοινωνικά πολιτισμικά πλαίσια παρέχουν πολιτιστικές πρακτικές που ενσωματώνονται στις συμπεριφορικές ρουτίνες της καθημερινής ζωής. Αυτές οι πρακτικές συχνά αντικατοπτρίζουν και προωθούν προσανατολισμούς και αξίες ανεξαρτησίας και αλληλεξάρτησης. Όταν το σχήμα για τον εαυτό είναι ανεξάρτητο από τους άλλους και οργανώνει την αυτενέργεια, τα άτομα θα έχουν την αίσθηση του εαυτού τους ως ξεχωριστού. Είναι πιθανό να επικεντρωθούν, να αναφερθούν και να εκφράσουν τις δικές τους σκέψεις, συναισθήματα και στόχους (Kim, 2002). Αντίθετα, όταν το σχήμα για τον εαυτό είναι αλληλεξαρτώμενο με τους άλλους και οργανώνει την αυτενέργεια, οι άνθρωποι θα έχουν μια αίσθηση του εαυτού τους ως μέρος των κοινωνικών σχέσεων. Είναι πιθανό να αναφέρονται σε άλλους και να κατανοούν τις ατομικές τους ενέργειες ως εξαρτώμενες ή οργανωμένες από τις ενέργειες των άλλων και τις σχέσεις τους με αυτούς τους άλλους. Αυτή η προοπτική αναγνωρίζει το ρόλο ή τις υποχρεώσεις κάποιου σε μια συγκεκριμένη κατάσταση και την επίγνωση των σημαντικών άλλων με τους οποίους είναι αλληλεξαρτώμενος και οι οποίοι καθορίζουν τον εαυτό (Iyengar & Lepper, 1999; Kim, 2002; Markus κ.ά., 2006).

Τόσο ο πολιτισμός όσο και ο εαυτός είναι δυναμικοί (Kashima, 2000; Kitayama κ.ά., 2007). Ο πολιτισμός είναι δυναμικός στο ότι οι κοινωνικοπολιτισμικές ιδέες, πρακτικές, θεσμοί, προϊόντα, τεχνουργήματα, οικονομικοί παράγοντες και οικολογικοί παράγοντες που τον απαρτίζουν συνεχώς εφευρίσκονται, συσσωρεύονται και αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου. Οι εαυτοί είναι δυναμικοί στο ότι αλλάζουν καθώς αλλάζουν τα διάφορα πολιτισμικά πλαίσια στα οποία εμπλέκονται⁵.

⁴ Thanasis Dialektopoulos, *Strengthening the ethno-cultural identity of Greek students abroad The contribution of intercultural education*, HARIS MEPE Publications, Brussels 2020

⁵ Markus, H. R., & Kitayama, S. (2010). *Cultures and Selves: A Cycle of Mutual Constitution. Perspectives on Psychological Science*, 5(4), 420–430.

Μερικές από τις πιο σχετικές προσπάθειες να εξηγηθεί πώς διαφέρει ο πολιτισμός μεταξύ των κοινωνικών ομάδων είναι του Hofstede (1980), του Schwartz (1994, εκλεπτυσμένο 2004) και του Inglehart (1997). Κάθε ένα από τα τρία σύνολα προέρχεται από αναλύσεις μεγάλων συνόλων δεδομένων που μετρούν διάφορα στοιχεία του πολιτισμού αρκετά κατανοητά. Συνδέονται και εξηγούν ποικίλες διαπολιτισμικές διαφορές. Για παράδειγμα, η θεωρία των πολιτισμικών διαστάσεων του Hofstede είναι ένα πλαίσιο **για την κατανόηση και την ανάλυση των πολιτισμικών διαφορών μεταξύ χωρών και περιοχών σε όλο τον κόσμο**. Ο Hofstede προσδιόρισε έξι πολιτισμικές διαστάσεις που μπορούν να βοηθήσουν στην εξήγηση των διαφορών στις αξίες, τις πεποιθήσεις και τις συμπεριφορές μεταξύ των πολιτισμών.

Οι διαστάσεις αυτές είναι:

- 1. ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΙΣΧΥΟΣ:** Αυτή η διάσταση αντικατοπτρίζει το βαθμό στον οποίο οι άνθρωποι σε μια κουλτούρα αποδέχονται και αναμένουν άνιση κατανομή εξουσίας και εξουσίας .
- 2. ΑΤΟΜΙΚΙΣΜΟΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΚΟΛΕΚΤΙΒΙΣΜΟΥ:** Αυτή η διάσταση αντικατοπτρίζει το βαθμό στον οποίο οι άνθρωποι σε μια κουλτούρα δίνουν προτεραιότητα στους ατομικούς στόχους και τα επιτεύγματα έναντι των ομαδικών στόχων και της αρμονίας.
- 3. ΕΠΙΤΕΥΓΜΑ ΚΑΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ:** Αυτή η διάσταση αντικατοπτρίζει το βαθμό στον οποίο ένας πολιτισμός δίνει έμφαση στις παραδοσιακές αρσενικές αξίες όπως η αυτοπεποίθηση, η ανταγωνιστικότητα και η υλική επιτυχία έναντι των θηλυκών αξιών όπως η φροντίδα, η ενσυναίσθηση και η ποιότητα ζωής.
- 4. ΑΠΟΦΥΓΗ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ:** Αυτή η διάσταση αντικατοπτρίζει το βαθμό στον οποίο οι άνθρωποι σε μια κουλτούρα αισθάνονται άνετα με την ασάφεια και την αβεβαιότητα.
- 5. ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟΣ ΕΝΑΝΤΙ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ:** Αυτή η διάσταση αντικατοπτρίζει το βαθμό στον οποίο μια κουλτούρα δίνει έμφαση στον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και σκέψη έναντι της βραχυπρόθεσμης ικανοποίησης και των άμεσων αποτελεσμάτων.

6. ΕΠΙΕΙΚΕΙΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΗΣ: Αυτή η διάσταση αντικατοπτρίζει το βαθμό στον οποίο οι άνθρωποι σε μια κουλτούρα είναι άνετοι να απολαμβάνουν τη ζωή και να διασκεδάζουν έναντι του ελέγχου των επιθυμιών και των παρορμήσεών τους.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτές οι διαστάσεις δεν είναι σταθερές ή απόλυτες και ότι τα άτομα και οι κοινωνίες μπορούν να παρουσιάσουν ένα μείγμα διαφορετικών πολιτιστικών τάσεων. Παρ'όλα αυτά, η θεωρία των πολιτιστικών διαστάσεων του Hofstede παραμένει ένα χρήσιμο πλαίσιο για την κατανόηση των πολιτισμικών διαφορών και των επιπτώσεών τους στην κοινωνική συμπεριφορά και επικοινωνία⁶.

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που εμπλέκονται στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας ενός ατόμου. Αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους με τη φυσική γεωγραφική θέση, τη φύση, τις τρέχουσες διαδικασίες και αλλαγές.

⁶ Kaasa, A. (2021). *Merging Hofstede, Schwartz, and Inglehart into a single system*. Journal of Cross-Cultural Psychology, 52(4), 339-353.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Μετανάστευση

Αυτή η ενότητα διερευνά τη μετανάστευση, αναδεικνύοντας τις ξεχωριστές εμπειρίες διαφόρων μεταναστευτικών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο. Εξετάζει βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την ένταξη, όπως η διαπολιτισμική επικοινωνία και η εθνική ταυτότητα. Η εστίαση επεκτείνεται στα μοντέλα πολιτισμού, ιδίως στο πολυπολιτισμικό μοντέλο του Berry, και στον αντίκτυπο της κοινωνικής υποδοχής στην προσαρμογή των μεταναστών. Ο στόχος είναι να προσφέρει πληροφορίες σχετικά με τις προκλήσεις της μετανάστευσης και αποτελεσματικές στρατηγικές ένταξης.

Όταν συζητάμε το φαινόμενο της μετανάστευσης, είναι απαραίτητο να εξηγήσουμε τις βασικές έννοιες που συνδέονται με αυτήν.

Ως **μετανάστευση πληθυσμού** νοείται η μετακίνησή του, συνήθως με σκοπό την προσωρινή ή μόνιμη αλλαγή κατοικίας. Μερικές φορές, οι καθημερινές μετακινήσεις του πληθυσμού που σχετίζονται με τις καθημερινές μετακινήσεις προς την εργασία ή το σχολείο περιλαμβάνονται επίσης εδώ. Ένα άτομο που αναλαμβάνει τη μετανάστευση ονομάζεται **μετανάστης**.

Διακρίνονται οι ακόλουθοι **τύποι μετανάστευσης**:

- **μετανάστευση** – αναχώρηση από τη χώρα καταγωγής σε άλλη χώρα σε μόνιμη ή προσωρινή βάση.
- **μετανάστευση** – άφιξη ανθρώπων, εγκατάσταση του πληθυσμού σε μια δεδομένη χώρα για μόνιμη ή μακροχρόνια διαμονή.
- **εκ νέου μετανάστευση** – η επιστροφή ενός πληθυσμού που έχει προηγουμένως μεταναστεύσει. Αυτό ισχύει επίσης όταν ένα άτομο με το καθεστώς του μετανάστη εγκατασταθεί σε άλλη χώρα.
- **απέλαση** – η αναγκαστική απέλαση ενός πληθυσμού από μια χώρα ως αποτέλεσμα παραβίασης του νόμου.
- **επαναπατριsmός** – η οργανωμένη επιστροφή ενός πληθυσμού στη χώρα καταγωγής του λόγω αλλαγής των εθνικών συνόρων.

ΤΥΠΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Μια σημαντική απόχρωση που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη μελέτη της μετανάστευσης είναι οι τύποι μεταναστών που εξετάζονται. Πράγματι, η εμπειρία ενός μετανάστη μπορεί να ποικίλει ανάλογα με τις συνθήκες που περιβάλλουν τη μετανάστευσή του (Steiner, 2009).

Ο Berry (2006β) απαρίθμησε τέσσερις κατηγορίες μεταναστών: εθελοντές μετανάστες, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και διαμένοντες.

- Οι εθελοντές μετανάστες είναι εκείνα τα άτομα που εγκαταλείπουν τις πατρίδες τους από επιλογή αναζητώντας απασχόληση, οικονομικές ευκαιρίες, γάμο ή για να συναντήσουν μέλη της οικογένειας που έχουν μεταναστεύσει στο παρελθόν.
- Πρόσφυγες είναι εκείνοι που εκτοπίζονται ακούσια λόγω πολέμου, διώξεων ή φυσικών καταστροφών και επανεγκαθίστανται σε μια νέα χώρα, συνήθως δυνάμει συμφωνιών μεταξύ διεθνών οργανισμών βοήθειας και των κυβερνήσεων των χωρών που έχουν συμφωνήσει να δεχτούν τους πρόσφυγες.
- Οι αιτούντες άσυλο είναι εκείνοι που, με δική τους επιλογή, αναζητούν καταφύγιο σε μια νέα χώρα λόγω φόβου δίωξης ή βίας.
- Οι διαμένοντες μετεγκαθίστανται σε νέα χώρα σε χρονικά περιορισμένη βάση και για συγκεκριμένο σκοπό, με πλήρη πρόθεση να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους μετά τη λήξη αυτής της χρονικής περιόδου. Παραδείγματα διαμενόντων περιλαμβάνουν διεθνείς φοιτητές, εποχιακούς εργαζόμενους και εταιρικά στελέχη που αποστέλλονται στο εξωτερικό για επαγγελματικούς λόγους.

Σε σύγκριση με τους εθελοντές μετανάστες, οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες συχνά τείνουν να προέρχονται από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα και είναι λιγότερο πιθανό να έχουν υφιστάμενα συστήματα υποστήριξης (π.χ. οικογένεια και φίλοι που έχουν ήδη εγκατασταθεί) στη χώρα εγκατάστασης (Akhtar, 1999; Steiner, 2009). Αυτές οι συνθήκες μπορεί να αυξήσουν το άγχος και τις δυσκολίες που σχετίζονται με τον πολιτισμό (C. Suárez-Orozco et al., 2008). Επιπλέον, οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες είναι πιθανό να έχουν βιώσει σημαντικά τραύματα στις πατρίδες τους, τα οποία μπορεί να επηρεάσουν την ικανότητά τους να προσαρμοστούν μετά την άφιξή τους στη χώρα υποδοχής (Akhtar, 1999).

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ/ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Πράγματι, για να κατανοήσουμε τη μετανάστευση, πρέπει να κατανοήσουμε το αλληλεπιδραστικό πλαίσιο στο οποίο συμβαίνει (π.χ., Rohmann, Piontkowski, & van Randenborgh, 2008; πρβλ. Crockett & Zamboanga, 2009). Αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνει τα χαρακτηριστικά των ίδιων των μεταναστών, τις ομάδες ή τις χώρες από τις οποίες προέρχονται, την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση και τους πόρους, τη χώρα και την τοπική κοινότητα στην οποία εγκαθίστανται και την ευχέρεια τους στη γλώσσα της χώρας εγκατάστασης. Ο βαθμός «εισόδου» των μεταναστών στην κοινωνία υποδοχής επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες, το βάρος και η έντασή τους μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου, επηρεάζοντας είτε άμεσα είτε έμμεσα το άτομο ή το σύνολο της συλλογικότητας.

Δημογραφικοί και κοινωνικοί παράγοντες, όπως η εκπαίδευση, είναι σημαντικοί στη διαδικασία εξεύρεσης του δρόμου σε μια ξένη κοινωνία: η εκπαίδευση – γενικά οι καλύτερα μορφωμένοι προσαρμόζονται ταχύτερα, η ηλικία – οι νέοι προσαρμόζονται ταχύτερα από τους ηλικιωμένους, η σύνθεση των φύλων – γενικά οι γυναίκες προσαρμόζονται ευκολότερα από τους άνδρες. Ο σημαντικότερος παράγοντας, ωστόσο, φαίνεται να είναι το είδος της μετανάστευσης – είτε πρόκειται για προσωρινή, κυκλική, εποχιακή ή οικιστική μετανάστευση· « στάση με την οποία φθάνουν οι μετανάστες είναι καθοριστική – είτε η χώρα στην οποία έχουν εγκατασταθεί είναι απλώς ένας ενδιάμεσος σταθμός στη ζωή τους είτε ο τελικός προορισμός του ταξιδιού τους.

Η απόκτηση διαπολιτισμικής επικοινωνιακής ικανότητας αποτελεί επίσης προτεραιότητα για μια επιτυχημένη διαδικασία ένταξης. Είναι σημαντικό να μάθουν τη γλώσσα που ομιλείται στην κοινωνία υποδοχής και να αποκτήσουν τις δεξιότητες για να αντιμετωπίσουν τις πολιτισμικές διαφορές. Η έλλειψη γνώσης της γλώσσας που χρησιμοποιείται στη νέα χώρα διαμονής εμποδίζει την ένταξη και μπορεί ακόμη και να αποτελέσει αιτία διαχωρισμού, περιθωριοποίησης και κοινωνικού αποκλεισμού. Η γλώσσα καθιστά δυνατή την εκμάθηση και αποδοχή στοιχείων ενός νέου πολιτισμού και την αντίληψη του κόσμου από την οπτική γωνία των ανθρώπων μιας χώρας⁷.

⁷ <https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/6549/1/Zrozumiec%20Innego.pdf>

Η ύπαρξη πολυπολιτισμικών εμπειριών στην κοινωνία αποστολής είναι επίσης σημαντική. Εάν οι μετανάστες είχαν προηγούμενη επαφή με άλλους πολιτισμούς και κοινότητες, η δημιουργία νέων κοινωνικών σχέσεων είναι γενικά ευκολότερη. Η ύπαρξη μεταναστευτικών παραδόσεων στην κοινωνία προέλευσης είναι επίσης σημαντική. Εάν είναι παράδοση ότι σε κάθε γενιά φεύγει κάποιος από την οικογένεια, όλοι έχουν κάποιο μέλος της οικογένειας ή φίλο στο εξωτερικό, αυτό επηρεάζει όχι μόνο το μέγεθος του μεταναστευτικού ρεύματος και την κατεύθυνσή του, αλλά και την ταχύτητα γνωριμίας με τη χώρα εγκατάστασης. (...) ⁸

Οι μετανάστες από μη ευρωπαϊκό υπόβαθρο πρέπει επίσης να συμβιβαστούν με τη δική τους εθνικότητα μετά την άφιξή τους στις δυτικές χώρες. Τα άτομα που ανήκαν στην πλειοψηφούσα εθνική ομάδα στις χώρες καταγωγής τους μπορεί ξαφνικά να βρεθούν στο ρόλο των εθνικών μειονοτήτων. Ακόμη και τα παιδιά των μεταναστών εθνικών μειονοτήτων μπορεί να μην γίνονται δεκτά ως πλήρη μέλη της κοινωνίας υποδοχής, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι πολιτισμικοί στρεσογόνοι παράγοντες και οι διακρίσεις μπορεί να παραμείνουν εμφανείς πέρα από την πρώτη γενιά (C. Suárez-Orozco et al., 2008). ⁹

Στην πραγματικότητα, οι μετανάστες δεύτερης γενιάς αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις και δυνατότητες. Μερικές φορές βιώνουν συγκρουσιακές καταστάσεις τόσο με τους γονείς τους, συχνά περισσότερο συνδεδεμένοι με τις πολιτιστικές αξίες της γης καταγωγής τους, όσο και με την κοινωνία υποδοχής, όπου θεωρούνται αλλοδαποί ακόμη και όταν έχουν γεννηθεί στη χώρα ή έχουν φτάσει εκεί στην πρώιμη παιδική ηλικία.

Το μοντέλο ενσωμάτωσης σύμφωνα με το οποίο, μέσω ενός προοδευτικού πολιτισμού, οι μετανάστες χάνουν σταδιακά τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της χώρας καταγωγής τους, φαίνεται να έχει εισέλθει σε κρίση. Τα εθνικά χαρακτηριστικά του πολιτισμού προέλευσης δεν φαίνεται να εξαφανίζονται, αλλά μάλλον να αναγεννιούνται με πρωτοφανείς μορφές, δημιουργώντας νέες μεθόδους ενσωμάτωσης ¹⁰.

Η εθνική ταυτότητα αναφέρεται στο βαθμό στον οποίο το άτομο (α) έχει διερευνήσει τι σημαίνει η εθνική του ομάδα για αυτό (εξερεύνηση) και (β)

⁸ <http://www.migracje.civitas.edu.pl/migracje/images/pdfy/Adaptacja%20integracja%20asymilacja.pdf>

⁹ Schwartz SJ, Unger JB, Zamboanga BL, Szapocznik J. *Rethinking the concept of acculturation: implications for theory and research.* Am Psychol. 2010 May-Jun;65(4), p.237-51.

¹⁰ Grazia Tatarella, *Towards the multicultural society. The integration of second generation immigrants*, 14 | 2010, *Les mouvements migratoires entre réalité et représentation*, p. 149-167.

αξίες και αισθάνεται συνδεδεμένο με την εθνική του ομάδα (επιβεβαίωση). Η διατήρηση μιας εθνικής ταυτότητας έχει συσχετιστεί σε μεγάλο βαθμό με θετικά ψυχοκοινωνικά αποτελέσματα, όπως η αυτοεκτίμηση (Umaña-Taylor, Gonzales-Backen, & Guimond, 2009) και η υποκειμενική ευημερία (Rivas-Drake, Hughes, & Way, 2009) μεταξύ των εφήβων εθνικών μειονοτήτων.

Η τελευταία ομάδα παραγόντων σχετίζεται με τα φιλόξενα χαρακτηριστικά και τις προσδοκίες της κοινωνίας υποδοχής. Είναι σημαντικό αν η κοινωνία υποδοχής έχει εμπειρία πολυπολιτισμικότητας, καθώς ο βαθμός ανοχής προέρχεται από μια τέτοια εμπειρία. Πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι η ανοχή και η κοινωνική συναίνεση στην ανάμειξη με ξένους δεν είναι μόνο συνάρτηση της παράδοσης και της ιστορίας, αλλά κυρίως της πολιτικής συγκυρίας. Ο σημερινός βαθμός ανοχής είναι επίσης σημαντικός. Υπάρχουν πολλά ιστορικά παραδείγματα που δείχνουν πώς η ανοχή μιας κοινωνίας έχει αλλάξει από μέρα σε μέρα λόγω πολιτικής συγκυρίας. Για παράδειγμα, οι Ιταλοί και οι Ιρλανδοί θεωρούνταν αδύνατο να ενσωματωθούν και ξένοι προς τον αμερικανικό πολιτισμό.

Τέλος, η μεταναστευτική πολιτική της χώρας υποδοχής που προκύπτει από όλους τους προαναφερθέντες παράγοντες είναι σημαντική. Οι μεταναστευτικές πολιτικές που εφαρμόζει κάθε χώρα εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες όπως το πολιτικό σύστημα της χώρας υποδοχής, τα κοινωνικά δίκτυα των μεταναστών καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους ή οι συνθήκες υποδοχής. Καθώς τα μεταναστευτικά πρότυπα δεν είναι σταθερά, υπάρχουν διαφορές στον τρόπο με τον οποίο οι μετανάστες ενσωματώνονται στις χώρες υποδοχής. Φυσικά, αυτό δεν αποκλείει την ύπαρξη κοινών στοιχείων στον τρόπο με τον οποίο οι μετανάστες από την ίδια χώρα προέλευσης ενσωματώνονται σε διαφορετικές χώρες.

ΕΠΙΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, οι πολιτισμικοί ψυχολόγοι έχουν αναγνωρίσει ότι η απόκτηση των πεποιθήσεων, των αξιών και των πρακτικών της χώρας υποδοχής δεν συνεπάγεται αυτόματα ότι ένας μετανάστης θα απορρίψει (ή θα σταματήσει να υποστηρίζει) τις πεποιθήσεις, τις αξίες και τις πρακτικές της χώρας καταγωγής του (π.χ. Berry, 1980)¹¹.

Έτσι, ο επιπολιτισμός αναφέρεται στις «διαδικασίες με τις οποίες τα άτομα, οι οικογένειες, οι κοινότητες και οι κοινωνίες αντιδρούν στη διαπολιτισμική επαφή»¹². Είναι «η διπλή διαδικασία πολιτιστικής και ψυχολογικής αλλαγής που λαμβάνει χώρα ως αποτέλεσμα της επαφής μεταξύ δύο ή περισσότερων πολιτιστικών ομάδων και των μεμονωμένων μελών τους. Σε επίπεδο ομάδας, συνεπάγεται αλλαγές στις κοινωνικές δομές και θεσμούς και στις πολιτιστικές πρακτικές. Σε ατομικό επίπεδο, περιλαμβάνει αλλαγές στο ρεπερτόριο συμπεριφοράς ενός ατόμου. Αυτές οι πολιτισμικές και ψυχολογικές αλλαγές προκύπτουν μέσα από μια μακροπρόθεσμη διαδικασία, που μερικές φορές διαρκεί χρόνια, μερικές φορές γενιές και μερικές φορές αιώνες. Ο επιπολιτισμός είναι μια διαδικασία πολιτιστικών και ψυχολογικών αλλαγών που περιλαμβάνουν διάφορες μορφές αμοιβαίας προσαρμογής, οδηγώντας σε κάποιες μακροπρόθεσμες ψυχολογικές και κοινωνικοπολιτισμικές προσαρμογές μεταξύ των δύο ομάδων»¹³.

Τελικά, ο επιπολιτισμός αναφέρεται σε αλλαγές που λαμβάνουν χώρα ως αποτέλεσμα της επαφής με πολιτισμικά ανόμοιους ανθρώπους, ομάδες και κοινωνικές επιρροές (Gibson, 2001). Αν και αυτές οι αλλαγές μπορούν να πραγματοποιηθούν ως αποτέλεσμα σχεδόν οποιασδήποτε διαπολιτισμικής επαφής (π.χ. παγκοσμιοποίηση; Arnett, 2002), ο επιπολιτισμός μελετάται συχνότερα σε άτομα που ζουν σε χώρες ή περιοχές διαφορετικές από αυτές όπου γεννήθηκαν – δηλαδή, μεταξύ μεταναστών, προσφύγων, αιτούντων άσυλο και παραθεριστών (π.χ. διεθνείς φοιτητές, εποχιακοί εργάτες γης Berry, 2006b)¹⁴.

¹¹ Schwartz SJ, Unger JB, Zamboanga BL, Szapocznik J. *Rethinking the concept of acculturation: implications for theory and research*. Am Psychol. 2010 May-Jun;65(4), p. 237-51.

¹² Rudmin, F. W. (2003). *Catalogue of acculturation constructs: Descriptions of 126 taxonomies, 1918-2003*. In W. J. Lonner, D. L. Dinnel, S. A. Hayes, & D. N. Sattler (Eds.), *Online Readings in Psychology and Culture* (Unit 8, Chapter 8), (<https://www.wvu.edu/~culture>), Center for Cross-Cultural Research, Western Washington University, Bellingham, Washington USA.

¹³ Berry J.W., *Acculturation: living successfully in two cultures*, "International Journal of Intercultural Relations" 2005, t. 29 (6), s. 701.

¹⁴ Schwartz SJ, Unger JB, Zamboanga BL, Szapocznik J. *Rethinking the concept of acculturation: implications for theory and research*. Am Psychol. 2010 May-Jun;65(4):237-51. doi: 10.1037/a0019330. PMID: 20455618; PMCID: PMC3700543.

Υπάρχουν δύο προτεινόμενα θεωρητικά μοντέλα για τον επιπολιτισμό, αυτά που θεωρούν τον πολιτισμό ως **μονοδιάστατη** διαδικασία και εκείνα που τον θεωρούν **δισδιάστατη διαδικασία**. Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνεται το μοντέλο αφομοίωσης και στη δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνεται το πολυπολιτισμικό μοντέλο. Όσον αφορά το μοντέλο αφομοίωσης, οι αλλαγές στον πολιτισμικό προσανατολισμό είναι μονόδρομος και αφορούν τη μονομερή υιοθέτηση πολιτισμικών στοιχείων της κυρίαρχης εθνικής ομάδας και την ταυτόχρονη αποδυνάμωση των πολιτισμικών στοιχείων από την ομάδα που αποδέχεται την κυριαρχία. Το αφομοιωτικό μοντέλο, επομένως, συνεπάγεται ότι υπάρχει μια αριθμητικά και θεσμικά και πολιτισμικά κυρίαρχη κουλτούρα, εντός της οποίας κινούνται οι διάφορες υποκουλτούρες. Αυτές οι υποκουλτούρες, μακροπρόθεσμα, είτε θα απορροφηθούν από την κυρίαρχη κουλτούρα είτε θα περιθωριοποιηθούν (Pavlopoulos & Bezevegkis, 2008).

Σε αντίθεση με αυτή τη μονοδιάστατη προοπτική, οι περισσότεροι ερευνητές έχουν ορίσει τον πολιτισμό ως μια διαδικασία στην οποία τόσο οι κληρονομικές όσο και οι επίκτητες ταυτότητες είναι ελεύθερες να ποικίλουν ανεξάρτητα (Berry, 1980; Celano & Tyler, 1990; LaFramboise, κ.ά., 1993· Laroche, κ.ά., 1996· Sayegh & Lasry, 1993; Zak, 1973), δηλαδή ως δισδιάστατη διαδικασία. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν τα πολυπολιτισμικά μοντέλα, τα οποία αναγνωρίζουν τη δυνατότητα συνύπαρξης δύο ανεξάρτητων διαστάσεων, δηλαδή τη διατήρηση των υφιστάμενων πολιτιστικών στοιχείων και την υιοθέτηση νέων πολιτιστικών στοιχείων (Mprezevegkis et al., 2010)¹⁵.

Στη βιβλιογραφία του θέματος, το πολυπολιτισμικό μοντέλο επιπολιτισμού του Berry είναι το πιο δημοφιλές.

«Ο Berry αναγνωρίζει τη δυνατότητα συνύπαρξης δύο ανεξάρτητων διαστάσεων: (α) διατήρηση επαφής με τα μέλη της ομάδας, δηλαδή διατήρηση των υφιστάμενων πολιτιστικών στοιχείων. και (β) την επιθυμία να έχουν σχέσεις με τα μέλη της εξωτερικής ομάδας, δηλαδή την υιοθέτηση νέων πολιτιστικών στοιχείων. Σύμφωνα με τον Berry, ο συνδυασμός των παραπάνω δύο διαστάσεων οδηγεί σε τέσσερις μορφές πολιτισμού και τέσσερις διαφορετικές διαπολιτισμικές στρατηγικές. Αυτές οι στρατηγικές αντικατοπτρίζουν στάσεις και συμπεριφορές (Berry, 1980, 1992, 2003, 2006). Αυτές είναι: (α) **περιθωριοποίηση**, η οποία συνίσταται στην

¹⁵ Filippidou, Eleni. (2022). *Ethnic Groups on the Move: Acculturation Dance Strategies of the Greek Gagauz*. Journal of Ethnic and Cultural Studies. 9. 139-155. 10.29333/ejecs/131.

απώλεια της εθνικής ταυτότητας χωρίς να αντικατασταθεί αυτή η απώλεια με την ένταξη στην κυρίαρχη ομάδα. β) **διαχωρισμός**, ο οποίος αναφέρεται στην αποξένωση από την κυρίαρχη ομάδα και στη διατήρηση της εθνικής ταυτότητας· γ) **αφομοίωση**, η οποία αναφέρεται στο περιορισμένο ενδιαφέρον για τη διατήρηση των υφιστάμενων πολιτιστικών στοιχείων, την αυξημένη αλληλεπίδραση με την κυρίαρχη ομάδα και, τελικά, την αφομοίωση από αυτήν και δ) **ενσωμάτωση**, η οποία προκύπτει από τα πολιτιστικά στοιχεία δύο διαφορετικών ομάδων.”¹⁶

Άλλοι διαχωρισμοί μπορούν επίσης να συναντήσουν «διάφορα μοντέλα για την ένταξη των νεοφερμένων στην κοινωνία της χώρας εγκατάστασης. Ένα τέτοιο μοντέλο είναι το διαδοχικό μοντέλο. Σε αυτό, διακρίνονται διάφορα στάδια: επανεγκατάσταση – οι νεοεισερχόμενοι βρίσκουν την πρώτη τους δουλειά και μια στέγη πάνω από τα κεφάλια τους, αποκατάσταση – εδραίωση μιας θέσης στην αγορά εργασίας με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου, η οποία συχνά συνεπάγεται την ένταξη της οικογένειας, ένταξη, η οποία εκφράζεται με μια αίσθηση ταύτισης με το σύστημα υποδοχής.”

Η διαδικασία του επιπολιτισμού συνοδεύεται από άγχος, το οποίο στην οξεία φάση του παίρνει τη μορφή πολιτισμικού σοκ, που περιλαμβάνει την ανθρώπινη λειτουργία σε τρία επίπεδα: σωματικό, ψυχικό και κοινωνικό. Το πολιτισμικό σοκ συμβαίνει ως συνέπεια των δυσκολιών που αντιμετωπίζει μια διαφορετική κουλτούρα. Ως αποτέλεσμα του πολιτισμικού σοκ, είναι δυνατόν να βιώσουμε: σύγχυση, αδυναμία, ανασφάλεια, κατάθλιψη, συγκρούσεις, προβλήματα υγείας και σωματικές ψυχικές διαταραχές. Με το σταδιακό πέρασμα του πολιτισμικού σοκ, το άτομο αρχίζει να υιοθετεί τη δική του στρατηγική αντιμετώπισης για να διαχειριστεί την πολιτισμική δυαδικότητα την οποία αντιμετωπίζει.

Ο επιπολιτισμός έχει ενεργό χαρακτήρα. Δεν συνίσταται στη μηχανική υιοθέτηση έτοιμων στοιχείων ή περιεχομένων του ξένου (κυρίαρχου) πολιτισμού, αλλά στην ειδική επεξεργασία τους με βάση τον γηγενή (κυριαρχούμενο) πολιτισμό. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μια νέα πολιτιστική ποιότητα. Ένας καλά ενσωματωμένος αλλοδαπός έχει αφομοιώσει κανόνες συμπεριφοράς που χαρακτηρίζουν την κουλτούρα υποδοχής και γνωρίζει ποιους να εφαρμόσει σε ένα δεδομένο πλαίσιο, έτσι ώστε η συμπεριφορά του να γίνει αποδεκτή από τους φυσικούς ομιλητές της γλώσσας και του πολιτισμού της χώρας. Είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου

¹⁶ Primary Reference: Filippidou, Eleni. (2022). *Ethnic Groups on the Move: Acculturation Dance Strategies of the Greek Gagauz*. Journal of Ethnic and Cultural Studies. 9, p. 141.

ότι ένα άτομο μπορεί να υιοθετήσει διαφορετικές στρατηγικές σε διαφορετικούς τομείς της ζωής και να τις αλλάξει κατά τη διάρκεια της διαδικασίας πολιτισμού. Για παράδειγμα, ένας διαχωρισμός που εκδηλώθηκε αρχικά όσον αφορά τις κοινωνικές σχέσεις, π.χ. όταν κάνετε νέους φίλους, μπορεί να μετατραπεί σε ολοκλήρωση.

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Ακολουθώντας το μοντέλο πολιτισμού του Berry, τέσσερις προσεγγίσεις υποδεικνύουν την προσδοκία της κοινωνίας υποδοχής προς μια δεδομένη πολιτισμικά μεταναστευτική ομάδα:

- **Πολυπολιτισμικότητα** – η κοινωνία της κυρίαρχης ομάδας αποδέχεται την ύπαρξη πολιτιστικής πολυμορφίας μέσα σε αυτήν. Η αμοιβαία αποδοχή των διαφορών μεταξύ των ομάδων, η απουσία προκαταλήψεων και η αίσθηση όλων των ομάδων που ανήκουν σε μια δεδομένη κοινωνία αναφέρονται ως απαραίτητες προϋποθέσεις. Αυτός είναι ένας προσανατολισμός που στοχεύει στην ολοκλήρωση.
- **Πολιτιστικό χωνευτήρι / «χύτρα ταχύτητας»** – αναφέρεται στη στρατηγική αφομοίωσης με δύο τρόπους. Αν δεν είναι αναγκαστική, μιλάμε για τη μεταφορά του πολιτισμικού χωνευτηρίου, όταν οι πολιτισμοί γίνονται παρόμοιοι μεταξύ τους, δηλαδή η κοινωνία μετακινείται από μια πιο ετερογενή σε μια ομοιογενή κατάσταση. Σε μια κατάσταση όπου η αφομοίωση επιβάλλεται από την κυρίαρχη ομάδα, η εισερχόμενη ομάδα δρα υπό πίεση και επιφέρει στις δομές της τις αλλαγές που επιθυμεί η κυρίαρχη ομάδα.
- **Διαχωρισμός** – είναι μια κατάσταση στην οποία επιβάλλεται μια στρατηγική διαχωρισμού. Αυτή είναι μια ενέργεια της κυρίαρχης ομάδας που στοχεύει στο να μην απομακρύνει μια συγκεκριμένη ομάδα από τη δική της. Οι μετανάστες μπορούν να καλλιεργήσουν τον πολιτισμό τους, αλλά δεν τους επιτρέπεται να διατηρούν σχέσεις με άλλους ανθρώπους και κοινωνική ζωή.
- **Περιθωριοποίηση/αποκλεισμός** – αυτή είναι μια καταναγκαστική κατάσταση, δηλαδή οι άνθρωποι γενικά δεν επιλέγουν οι ίδιοι την περιθωριοποίηση, αλλά περιθωριοποιούνται. Είναι το αποτέλεσμα

ενός συνδυασμού στρατηγικών χύτρας ταχύτητας και διαχωρισμού – αναγκαστική αφομοίωση και αποκλεισμός από την κοινωνία στο σύνολό της.

Το πολιτισμικό ή/και εθνικό υπόβαθρο των νεοαφιχθέντων είναι ένας άλλος σημαντικός καθοριστικός παράγοντας για το πώς θα εξελιχθεί η διαδικασία ένταξης. Οι μετανάστες που απορρίπτονται ή υφίστανται διακρίσεις στην κοινωνία υποδοχής μπορεί να έχουν μεγαλύτερο πρόβλημα προσαρμογής μετά τη μετανάστευση (Portes & Rumbaut, 2001, 2006) και μπορεί να αντισταθούν στην υιοθέτηση των πρακτικών, των αξιών και των ταυτοτήτων της κουλτούρας υποδοχής (Rumbaut, 2008). Υπάρχουν ενδείξεις ότι οι αντιλήψεις περί διακρίσεων είναι πιθανό να επηρεάσουν αρνητικά τη σωματική και ψυχική υγεία (Finch & Vega, 2003; Williams & Mohammed, 2009) – καθώς και να παρεμβαίνει στην απόκτηση της κουλτούρας υποδοχής (Rumbaut, 2008) – μεταξύ των μεταναστών. Ένα δυσμενές πλαίσιο υποδοχής περιλαμβάνει όχι μόνο τις διακρίσεις και την έλλειψη πρόσβασης σε θέσεις εργασίας και άλλους κοινωνικούς πόρους, αλλά και την περιθωριοποίηση σε φτωχές και μη ασφαλείς γειτονιές.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η προσέγγιση μιας δεδομένης κοινωνίας υποδοχής σε πολιτισμικά διαφορετικές ομάδες ποικίλλει σε διαφορετικές τοποθεσίες και χρόνους. Διαφορετικά πλαίσια μπορεί να παρουσιάζουν διαφορετικούς τύπους υποστήριξης και στρεσογόνων παραγόντων. Μεγάλες πόλεις-πύλες όπως η Νέα Υόρκη, το Λος Άντζελες, το Σαν Φρανσίσκο, το Τορόντο, το Σίδνεϊ, το Λονδίνο, το Παρίσι και το Άμστερνταμ έχουν μακρά ιστορία υποδοχής μεταναστών και πράγματι οι μετανάστες αποτελούν αρκετά μεγάλα μερίδια του πληθυσμού αυτών των πόλεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτές οι ομοεθνικές κοινότητες μπορεί να αντιπροσωπεύουν πηγές υποστήριξης. Ο χρόνος είναι επίσης αισθητός. Για παράδειγμα, αν και οι εβραϊκές και ιταλικές επιρροές είναι εμφανείς και γιορτάζονται ευρέως στις ΗΠΑ σήμερα, αυτό δεν συνέβαινε πάντα. Κατά τα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα, πολλοί Ιταλοί και Εβραίοι μετανάστες στη Νέα Υόρκη (και αλλού) χαρακτηρίστηκαν ως μη αφομοιώσιμοι και βίωσαν εκτεταμένες διακρίσεις (Sterba, 2003).

Η πρόσφατη έρευνα υπογραμμίζει όλο και περισσότερο πώς η ένταξη των μεταναστών στις κοινωνίες υποδοχής συνδέεται επίσης με μια σχετική σφαίρα ανθρώπινης κοινωνικοποίησης, δηλαδή την έκταση και τον τρόπο με τον οποίο οι μετανάστες ασχολούνται με δραστηριότητες αναψυχής, πολιτισμού και τέχνης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Διαπολιτισμικές Ικανότητες στην Εκπαίδευση

Αυτή η ενότητα εμβαθύνει στο συγκεκριμένο θέμα των διαπολιτισμικών ικανοτήτων στην εκπαίδευση. Διερευνούμε το ρόλο των εκπαιδευτικών τόσο ως εκπαιδευτών όσο και ως διευκολυντών των διαπολιτισμικών σχέσεων, εστιάζοντας στην προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης, της διαπολιτισμικής ευαισθησίας και της συνεργατικής μάθησης. Αυτό γίνεται ακολουθώντας την έννοια της συμμετοχικότητας στην εκπαίδευση, τονίζοντας τη σημασία της στη δημιουργία ασφαλών και σεβαστών μαθησιακών περιβαλλόντων για μαθητές από διάφορα πολιτισμικά υπόβαθρα. Τέλος, εισάγουμε την Πολιτισμικά Ανταποκρινόμενη Διδασκαλία (CRT) ως μια κεντρική εκπαιδευτική προσέγγιση που ενσωματώνει το πολιτιστικό υπόβαθρο, τις γλώσσες και τις εμπειρίες των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, προωθώντας την ισότιμη εκπαίδευση και ενδυναμώνοντας τους μαθητές.

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Η διαπολιτισμική ικανότητα αναφέρεται στο σύνολο των γνώσεων, των δεξιοτήτων, της κατανόησης και των στάσεων που επιτρέπουν τόσο στα άτομα όσο και στους οργανισμούς να ενεργούν με διαπολιτισμικά ικανό τρόπο με την ανάπτυξη αυτών των ικανοτήτων, τα άτομα είναι εξοπλισμένα για να πλοηγούνται αποτελεσματικά στις πολιτιστικές παραλλαγές, να συμμετέχουν σε διαπολιτισμική επικοινωνία και να συμμετέχουν σε διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις με τρόπο ουσιαστικό και συμπεριληπτικό. Η ανάπτυξη και η διατήρηση των διαπολιτισμικών ικανοτήτων απαιτεί πολιτιστική συνείδηση, ανοιχτό μυαλό, ενσυναίσθηση, επικοινωνιακές δεξιότητες και ευελιξία και προσαρμοστικότητα.

- **Πολιτιστική συνείδηση:** Περιλαμβάνει την αναγνώριση και την κατανόηση των δικών μας πολιτιστικών αξιών, προκαταλήψεων και υποθέσεων, καθώς και την απόκτηση γνώσεων σχετικά με άλλους πολιτισμούς και τις πρακτικές, τις πεποιθήσεις και τις αξίες τους.
- **Ανοιχτό μυαλό:** Ανταπόκριση σε νέες έννοιες, απόψεις και εμπειρίες, ενώ ταυτόχρονα είναι έτοιμος να αμφισβητήσει τις δικές του πολιτιστικές

πεποιθήσεις και προκαταλήψεις. Το να έχεις ανοιχτό μυαλό σημαίνει να αποφεύγεις να κρατάς προκαταλήψεις ή στερεότυπα σχετικά με τις διακρίσεις μεταξύ των πολιτισμών.

- **Ενσυναίσθηση και πολιτισμική ευαισθησία:** Η ικανότητα κατανόησης και ανταλλαγής συναισθημάτων, ιδεών και ιστοριών ζωής ατόμων από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα βοηθά στην προώθηση μιας βαθύτερης αίσθησης κατανόησης, σύνδεσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών. Οι μαθητές πρέπει να καλλιεργήσουν σεβασμό για την ποικιλομορφία των πολιτισμών για να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν τις πολιτισμικές διαφορές στα συλ επικοινωνίας, τις μη λεκτικές ενδείξεις και τους κοινωνικούς κανόνες.
- **Επικοινωνιακές δεξιότητες:** Ενίσχυση των επικοινωνιακών ικανοτήτων που προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση και γεφυρώνουν τις διαφορές ακούγοντας ενεργά, θέτοντας διευκρινιστικές έρευνες και προσαρμόζοντας τις τεχνικές επικοινωνίας ώστε να ταιριάζουν στα πολιτιστικά πλαίσια. Η επιτυχής διαπολιτισμική επικοινωνία δεν εξαρτάται μόνο από το τι λέγεται ή γίνεται, αλλά και από το τι καταλαβαίνουν τα μέλη της άλλης γλώσσας και πολιτισμού από αυτές τις πράξεις ή λέξεις. Οι μαθητές πρέπει να αναπτύξουν στρατηγικές για την προσαρμογή προσεγγίσεων επικοινωνίας και οικοδόμησης σχέσεων με βάση το πολιτιστικό πλαίσιο.
- **Ευελιξία και προσαρμοστικότητα:** Η ικανότητα προσαρμογής σε διάφορους πολιτιστικούς κανόνες, συμπεριφορές και συλ επικοινωνίας αναφέρεται ως ευελιξία και προσαρμοστικότητα. Αυτό επιτρέπει στα άτομα να πλοηγηθούν αποτελεσματικά στις πολιτισμικές διαφορές και να τροποποιήσουν τις συμπεριφορές τους ανάλογα με τις ανάγκες. Αυτό περιλαμβάνει την ανάπτυξη ικανοτήτων διαπραγμάτευσης, συμβιβασμού και συνεργασίας σε διαφορετικά πολιτιστικά πλαίσια.

Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων και των στάσεων που απαιτούνται για τη δημιουργία και τη διατήρηση αποτελεσματικών σχέσεων με άτομα από διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο δεν είναι μόνο ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση σχέσεων μεταξύ πολιτισμών, αλλά και για τη διαχείριση και τη

μείωση των διαπολιτισμικών συγκρούσεων. Αυτό σημαίνει ότι είναι απαραίτητο να βελτιώνονται συνεχώς οι γνώσεις, οι στάσεις και οι δεξιότητες των ατόμων στις διαπολιτισμικές ικανότητες. Η διαπολιτισμική σύγκρουση σύμφωνα με τους Ting-Toomey & Oetzel, 2001 ορίζεται ως η αντίληψη ή η ασυμβατότητα των πολιτιστικών αξιών, των κανόνων, των προσανατολισμών προσώπου, των στόχων, των σπάνιων πόρων, των διαδικασιών ή/και των αποτελεσμάτων σε ένα πλαίσιο πρόσωπο με πρόσωπο ή διαμεσολάβησης. Η αποτελεσματική διαχείριση και επίλυση των συγκρούσεων απαιτεί τόσο γνώση όσο και πολιτιστική ευαισθησία. Η γνώση ενισχύει την αυτογνωσία και την επίγνωση των άλλων, γεγονός που βοηθά στην απόκτηση ακριβών προοπτικών και στην αποφυγή προβληματικών καταστάσεων επικοινωνίας. Χωρίς πολιτισμική ευαισθησία, τα άτομα δεν μπορούν να μάθουν να αναγνωρίζουν τους άρρητους εθνοκεντρικούς φακούς που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση συμπεριφορών σε καταστάσεις διαπολιτισμικής σύγκρουσης.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Οι διαπολιτισμικές ικανότητες είναι απαραίτητες στην εκπαίδευση για την προώθηση δυναμικών μαθησιακών περιβαλλόντων χωρίς αποκλεισμούς. Εξοπλίζουν τους εκπαιδευτικούς για να διαχειρίζονται αποτελεσματικά και να εμπλουτίζουν το ποικίλο πολιτιστικό τοπίο των σύγχρονων τάξεων. Αυτές οι ικανότητες δεν είναι μόνο ευεργετικές αλλά απαραίτητες στο σημερινό παγκόσμιο πλαίσιο, όπου οι αίθουσες διδασκαλίας είναι όλο και πιο ποικίλες.

Με βάση αυτή την αναγκαιότητα, ο ρόλος των εκπαιδευτικών στη διαπολιτισμική εκπαίδευση περιλαμβάνει το να είναι τόσο εκπαιδευτικοί όσο και διευκολυντές των διαπολιτισμικών σχέσεων. Αυτός ο ρόλος απαιτεί δεξιότητες για την προώθηση ενός κλίματος στην τάξη που προάγει την αμοιβαία κατανόηση, τη διαπολιτισμική ευαισθησία και τη συνεργατική μάθηση. Σύμφωνα με αυτό, ο στόχος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι να καλλιεργήσει τη βιώσιμη συνύπαρξη στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες, εστιάζοντας στην κατανόηση, τον αμοιβαίο σεβασμό και τον διάλογο μεταξύ διαφορετικών πολιτιστικών ομάδων. Μια τέτοια προσέγγιση, όπως επισημαίνεται από τους Markonić et al. (2020), είναι κρίσιμη για την προώθηση της ισότητας και την καταπολέμηση των διακρίσεων σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Πρωθώντας αυτή την προοπτική, η ένταξη στην εκπαίδευση είναι επίσης ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία τάξεων όπου οι μαθητές αισθάνονται ορατοί, σεβαστοί και ασφαλείς, προετοιμάζοντάς τους έτσι για έναν διαφορετικό κόσμο. Αυτή η έννοια της συμμετοχικότητας εκτείνεται πέρα από την ποικιλομορφία του περιεχομένου των μαθημάτων ή των δημογραφικών στοιχείων των σπουδαστών. Περιλαμβάνει επίσης την παιδαγωγική προσέγγιση. Ο Armstrong (2011) υποστηρίζει ότι η σημασία της συμμετοχικότητας δεν περιορίζεται σε μαθήματα που σχετίζονται άμεσα με την κοινωνική δικαιοσύνη ή την ποικιλομορφία. Αντίθετα, όλες οι αίθουσες διδασκαλίας έχουν τη δυνατότητα να προωθήσουν ένα εκπαιδευτικό κλίμα χωρίς αποκλεισμούς.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Μεταβαίνοντας από την ευρύτερη έννοια της συμμετοχικότητας, η πολιτισμικά ανταποκρινόμενη διδασκαλία (CRT) αναδεικνύεται ως μια σημαντική εκπαιδευτική προσέγγιση. Περιγράφεται από τους Benediktsson et al. (2019), η CRT συνυφαίνει το πολιτιστικό υπόβαθρο, τις γλώσσες και τις εμπειρίες των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Αγκυροβολημένη στην πολυπολιτισμική εκπαίδευση, αυτή η μεθοδολογία προσπαθεί να παρέχει ισότιμη εκπαίδευση ενσωματώνοντας διαφορετικές πολιτιστικές προοπτικές στο πρόγραμμα σπουδών και προσαρμόζοντας τη διδασκαλία και την αξιολόγηση ώστε να είναι χωρίς αποκλεισμούς για μαθητές από διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο. Η CRT εκτιμά και ενδυναμώνει τους μαθητές συνδέοντας το πρόγραμμα σπουδών με τις εμπειρίες της ζωής τους και προωθώντας ένα πολυπολιτισμικό μαθησιακό περιβάλλον.

Ο Rhodes (2018) δίνει περαιτέρω έμφαση στην προσέγγιση CRT περιγράφοντάς την ως ένα πλαίσιο που συγκεντρώνει την κουλτούρα των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Αυτό περιλαμβάνει τη χρήση των πολιτιστικών γνώσεων, των εμπειριών και των στυλ απόδοσης διαφορετικών μαθητών για την ενίσχυση της μάθησης. Ειδικά στην εκπαίδευση ενηλίκων, το Πλαίσιο Κινήτρων για Πολιτισμικά Ανταποκρινόμενη Διδασκαλία επικεντρώνεται στη δημιουργία μιας μαθησιακής ατμόσφαιρας χωρίς αποκλεισμούς όπου ο σεβασμός, η προσωπική συνάφεια και η ουσιαστική δέσμευση είναι υψίστης σημασίας. Ο Rhodes υποστηρίζει ότι μια τέτοια προσέγγιση ενισχύει σημαντικά τα κίνητρα και τις μαθησιακές εμπειρίες των μειονοτικών μαθητών σε περιβάλλοντα εκπαίδευσης ενηλίκων.

Με βάση την έννοια της CRT, ο Sanger (2020) προσφέρει ολοκληρωμένες στρατηγικές για διδασκαλία χωρίς αποκλεισμούς σε ποικίλα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Αυτές οι στρατηγικές τονίζουν τη σημασία για τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν και να προσαρμοστούν στα πολιτιστικά και εκπαιδευτικά πλαίσια των μαθητών τους. Αυτό περιλαμβάνει την προσοχή στην επικοινωνία στην τάξη, τη χρήση γλώσσας χωρίς αποκλεισμούς και την αναγνώριση των διαφορετικών επιπέδων προηγούμενης γνώσης μεταξύ των μαθητών. Επιπλέον, ο Sanger υπογραμμίζει τη σημασία των αναστοχαστικών δραστηριοτήτων που επιτρέπουν στους μαθητές να συνδέσουν τις προηγούμενες εμπειρίες τους με την τρέχουσα μάθηση και την αναγκαιότητα της διαφάνειας στον καθορισμό των προσδοκιών και των διδακτικών στόχων.

Εκτός αυτού, ο Sanger υποστηρίζει τη χρήση μιας ποικίλης σειράς μεθόδων διδασκαλίας για να φιλοξενήσει διάφορα στυλ μάθησης. Αυτό συνεπάγεται την ενσωμάτωση λεκτικών, οπτικών και κειμενικών πληροφοριών και την εφαρμογή ποικίλων εκπαιδευτικών μορφών, όπως η μάθηση βάσει προβλημάτων και η ομαδική μάθηση. Αυτές οι μέθοδοι αποσκοπούν στην ενίσχυση της συνεργασίας και των δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων στον πραγματικό κόσμο. Όσον αφορά την αξιολόγηση, συνιστώνται τεχνικές χωρίς αποκλεισμούς για τη διασφάλιση δίκαιης αξιολόγησης της μάθησης των μαθητών, λαμβάνοντας υπόψη το ξεχωριστό εκπαιδευτικό και πολιτιστικό τους υπόβαθρο. Συνολικά, αυτές οι στρατηγικές που προτείνονται από τον Sanger συγκλίνουν στο στόχο της δημιουργίας ενός αποτελεσματικού μαθησιακού περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς που καλλιεργεί την ανάπτυξη και τη δέσμευση όλων των μαθητών, αναγνωρίζοντας και εκτιμώντας το διαφορετικό υπόβαθρο και τις μαθησιακές ανάγκες τους.

Βιβλιογραφία

- Armstrong, M. A. (2011). *Small world: Crafting an inclusive classroom (no matter what you teach)*. Thought & Action, 51–61.
<https://ldr.lafayette.edu/concern/publications/x920fx23w>
- Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority. (n.d.). *Intercultural Understanding. Australian Curriculum*. <https://www.australiancurriculum.edu.au/f-10-curriculum/general-capabilities/intercultural-understanding/>
- Bandura A. (1977), *Social Learning Theory*, New York
- Benediktsson, A. I., Wozniczka, A. K., Tran, A. D. K., & Ragnarsdóttir, H. (2019). *Immigrant Students' Experiences of Higher Education in Iceland: Why Does Culturally Responsive Teaching Matter?* Nordic Journal of Comparative and International Education (NJCIE), 3(2), 37–54. <https://doi.org/10.7577/njcie.2850>
- Council of Europe. (n.d.). *Intercultural Competence*. <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/intercultural-competence#:~:text=Intercultural%20competence%20is%20the%20ability,all%20types%20of%20cultural%20barriers>
- JAMK University of Applied Sciences. (n.d.). SOULBUS E-Coach.
<https://oppimateriaalit.jamk.fi/soulbusecoach/>
- Knowles, M. S., III, E. F., & Swanson, R. A. (2012). *The Adult Learner* (7th ed.), Abingdon-on-Thames, England: Routledge
- Marković, M., Mamutović, A., & Stanisavljević Petrović, Z. (2020). *Development of intercultural education in teachers*. Facta Universitatis, Series: Teaching, Learning and Teacher Education, 047. <https://doi.org/10.22190/FUTLTE2001047M>
- Rhodes, C. M. (2018). *Culturally Responsive Teaching with Adult Learners: A Review of the Literature*. International Journal of Adult Vocational Education and Technology, 9(4), 33–41. <https://doi.org/10.4018/IJAVET.2018100103>
- Rojek M., Leek J., Swobodan P. (2020), *Exploring the virtual world of learning across generations*, Łódź-Kraków
- Sanger, C. S. (2020). *Inclusive Pedagogy and Universal Design Approaches for Diverse Learning Environments*. In C. S. Sanger & N. W. Gleason (Eds.), *Diversity and Inclusion in Global Higher Education* (pp. 31–71). Springer Singapore.
https://doi.org/10.1007/978-981-15-1628-3_2
- Ting-Toomey, S., & Oetzel, J. G. (2001). *Managing and Resolving Conflicts in a Multicultural Competence*. In *Managing Intercultural Conflict Effectively* (pp. 92+). https://books.google.pt/books?hl=en&lr=&id=leEgAQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT92&dq=managing+and+resolving+conflicts+in+multicultural+competence&ots=hPQsfwGP3&sig=UT0IVUvj5utlqa5ejP5C4rfOtJk&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false